Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 52 (4747)
4 МАРТ 1982 й
ПАЙШАНБА
Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади
Баҳоси 3 тийин

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ТОНГГИ ГАЗЕТАЛАРДА

△ Ўртоқ Л. И. Брежнев Навоий ГРЭСи ишчиларини, инженерларини, техникларини, барча қурилиш қатнашчиларини Навоий ГРЭСи муваффақиятли қуриб битказилганлиги ва у 1 миллион 250 минг киловаттдан иборат тўла қувват билан ишлатиш учун топширилганлиги муносабати билан самимий қутлайди.

△ Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, ПХР Министрлар Советининг Раиси Войцех Ярузельский бошчилигида расмий визит билан Совет Иттифоқида меҳмон бўлган Польша Халқ Республикаси партия-давлат делегацияси 2 март куни ватанига жўнаб кетди. Бугун марказий газеталарда ана шу визит якунларига доир Совет— Польша қўшма ахбороти эълон қилинган.

△ Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Ўзбекистон Театр жамияти VI съездига йўллаган табриги босилган. «Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети республика театр жамиятининг VI съезди самарали ишлашини тилайди, ҳамда саҳна санъатининг арбоблари ижодкор зиёлилар олдига КПСС XXVI съезди қўйган вазифаларни шараф билан бажарадилар, совет кўп миллатли маданиятини ривожлантиришга муносиб ҳисса қўшадилар, деб ишонч билдиради», дейилади жумладан табрикда.

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетида

ҲЕЧ КИМ ЧЕТДА ҚОЛМАСИН

Тошкент юбилейига тараддуд — бу кўчалар, майдонларни обод қилиш, турар жой кварталлари ва уйлар, савдо ва маиший хизмат кўрсатиш корхоналарини бунёд этиш, янги траспорт маршрутларини ўтказиш демакдир. Ана шу муҳим ишдан ҳеч ким четда қолмаслиги керак. Тошкентнинг 2000 йиллигига тайёргарлик бўйича шаҳар комиссиясининг навбатдаги мажлисида пойтахтнинг Октябрь райони ва кинолаштириш бошқармаси бўйича шу кунга қадар қандай тадбирлар бажарилди-ю, яна қандай вазифаларни амалга ошириш лозимлиги тўғрисидаги масалалар муҳокама қилинди. Мажлисни Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси В. О. Козимов олиб борди.

Ўтган йили Октябрь районида комплекс қурилишларни олиб бориш ва ободонлаштириш жараёнида 45 минг квадрат метрдан ортиқ турар жой, 1578 ўринга эга бўлган мактаб фойдаланишга топширилди, Хуршид, Фурқат кўчалари, Навоий, Беруний проспектлари ремонт қилинди. Ҳаммаси бўлиб, 99 минг квадрат метр магистрал ремонтдан чиқарилди.

Савдо ва умумий овқатланиш корхоналарининг коллективлари нурли рекламаларни тартибга келтирмоқдалар, ЖЭК, маҳалла комитетларининг ходимлари юксак маиший турмуш учун, уйларни аъло даражада сақлаш юзасидан социалистик мусобақани кенг авж олдириб юбордилар. Оқтепа массивидаги С. Есенин боғини безаш бўйича эскизлар тайёрлаб қўйилди.

Лекин шу билан бирга, район Совети ижроия комитети капитал қурилиши қандай кетаётганлигини етарли назорат қилмаётир. Ана шу боисдан «Средазуголь», сейсмология институтининг бинолари, «Узсельхозтехника»нинг ахборот ҳисоблаш маркази ва бошқа бинолар қурилиши муддатлари бузилди. Мактаблар, болалар боғчалари, соғлиқни сақлаш ишлаб чиқариш аҳамиятидаги объектлар қурилиши учун мўлжалланган 8 миллион сўм ўзлаштирилмай қолди. Ваҳоланки, турар жой массивларини комплекс қуриш масалаларини эътибордан четда қолдириб бўлмайди.

Айрим корхоналар, турар жойлар бўйича ишлаб чиқилган тадбирларнинг бажарилиши назорат қилинмаётир. Ана шунинг учун ҳам кўпгина ҳамшаҳарларимиз ободонлаштириш, кўкаламзорлаштириш, туташ территорияларнинг санитария ҳолатини яхшилаш бўйича олиб борилаётган ишлардан четда қолмоқда.

Тошкент юбилейига тайёргарлик кўриш бўйича кинолаштириш бошқармасида ҳам бир қатор хайрли ташаббуслар мавжуд. Бироқ, бу борада нуқсон ва камчиликлар ҳам бор. Бир қатор кинотеатрларнинг эстетик кўриниши хозирги талабларга жавоб бермайди. «Ташсовет 50 йиллиги» кинотеатрида ўтказилган текширишда шу нарса маълум бўлдики, вестибюлнинг ички томонлари анчадан бери жиҳозланмаган, ўрнатилган стендлар ремонтга муҳтож. Кинотеатрга туташ территория обод эмас, қурилиш зовурлари беркитилмаган, автомашиналар турадиган жой йўқ. Кинотеатрларни ремонт қилиш бўйича ўтган йилги план бор-йўғи 69 процент бажарилди, холос.

Акмал Икромов районида 800 ўринли қишки кенг форматли кинотеатр қурилиши 1976 йилдан бери судраб келинмоқда. Уни 1981 йилнинг ноябрь ойида фойдаланишга топшириш кўзда тутилган эди. Бироқ, ҳанузга қадар бу ерда қурилиш-монтаж ишлари тугаллангани йўқ.

Шаҳар комиссиясининг аъзолари кинолаштириш бошқармаси кинотеатрларни капитал ремонт қилиш масалаларига, халқаро кинофестиваль ўтказилиши муносабати билан кинотеатрларга туташ бўлган территорияларни ободонлаштириш масалаларига асосий эътиборни қаратиши лозимлигини таъкидлаб ўтдилар. Ихтисослаштирилган болалар кинотеатрларини барча кўрсаткичлар бўйича намунали ҳолга келтириш керак. Бир сўз билан айтганда кўзда тутилган ишларни активлик билан амалга ошириш, кинотеатрларнинг амалга ошираётган ишларини тез-тез текшириб туриш керак.

Шаҳар комиссияси мажлисида Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитетининг секретари Б. Ғ. Халилов иштирок этди ва сўзга чиқди.

ПОЙТАХТИМИЗНИНГ БИР КУНИ

● КПСС XXVI съезди қарорлари—ҳаётга

● СССРнинг 60 йиллиги шарафига

● «Қизил шанбалик» тараддуди

Қизил байроқли коллективларда

МЕТРОСОЗЛАРНИНГ ЮКСАК МАРРАЛАРИ

Тошкент метрополитени шаҳарликлар ҳаётидан мустаҳкам ўрин эгаллади. У шаҳарнинг олис манзилларини марказга яқинлаштирди, тезликни оширди, йўловчиларга кўпгина қулайликлар яратди. Бу чинакам ер ости қасрлари «Ташметрострой» тресги қурувчиларининг меҳнаткаш қўллари билан бунёд этилган. Бу коллектив 1981 йилдаги Бутуниттифоқ социалистик мусобақаси якуни бўйича КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғи билан мукофотланди ва номи СССР Бутуниттифоқ Халқ Хўжалиги Ютуқлари Виставкасининг Бутуниттифоқ «Ҳурмат тахтаси»га ёзилди.

Коллектив зўр бериб, бутун имкониятларни ишга солиб меҳнат қилди. Бош пудрат бўйича қурилиш-монтаж ишлари плани 101,9 процент, шу жумладан, ўз кучлари билан 102, 7 процент бажарилди. Фойда бўйича топшириқ 120,2 процент адо этилди, таннарх 10,6 процентга арзонлаштирилди. Бунда барча ишнинг ярмидан кўпи бригада пудрати методида бажарилди.

Метросозлар зарбдор ўтган йилда шонли ишларни амалга оширдилар. Биринчи линия объектларида ишлар тугалланиб, метрополитеннинг иккинчи линияси қурилиши кенг қулоч ёйди.

Метро қурилишида илғор иш усуллари ва энг замонавий янги техникадан фойдаланилаяпти. Жумладан, Ойбек бекати платформаси янги, сейсмик силкинишларга чидамли йирик блокли конструкциялардан монтаж қилинди. Очиқ усулда шчит монтаж қилинди. Бу икки йўлли тоннелда 45 погон метрга чўзилиб, блоклари заводда тайёрланган.

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитетининг иккинчи секретари **К. П. Дудин** трестга юксак мукофотни топширишга бағишланган тантанали йиғилишда нутқ сўзлаб, мана шу рақамлар ва фактларни келтириб ўтди.

— Метросозларнинг шонли коллективи беш йилликнинг иккинчи йилида янада юксак марраларни эгаллашлари лозим, — деди К. П. Дудин. — Бош пудрат бўйича 18.200 минг сўмлик, шу жумладан, ўз кучлари билан 16.415 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишларини бажариш лозим. Қурувчилар асосий ишни дастлабки 5 станциянинг ишга туширилладиган участкаларида ва очиқ усулда қуриладиган Ойбек — Тошкент ва Сельмаш —Чкалов перегонлари қурилишида бажаришади. Яқин вақтларда Тошкент метрополитенининг келгуси янги линияларини лойиҳалаш ва қуриш, Навоий станцияси — Қорақамиш массиви участкасида тоннеллар ётқизишни бошлаш масаласи ҳал этилади.

Метросозларга «Ташсантехгазмонтаж», «Узэлектромонтаж», «Промвентиляция», 7-кўприк қурилиши трестларининг ёрдамчи пудратчилари катта ёрдам кўрсатишади.

Йиғилганларнинг гулдурос қарсаклари остида К. П. Дудин трест коллективига КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғини ҳамда СССР Бутуниттифоқ Халқ Хўжалиги Ютуқлари Виставкасининг дипломини топширади.

Йиғилишда сўзлаган «Ташметрострой» трести бошқарувчиси П. В. Семёнов, бригадирлар И. А. Холмирзаев, Л. Г. Токарчук, механизация бошқармаси бошлиғи Ю. В. Атаманчук, «Главтоннельметрострой» бошлиғи С. З. Рубинчик берилган юксак мукофот учун партия ва ҳукуматга қизғин миннатдорчилик билдирдилар.

Йиғилиш қатнашчилари КПСС Марказий Комитети, КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежневга якдиллик билан табрик мактуби юбордилар.

17 апрель—коммунистик шанбалик куни

ЯКДИЛЛИК БИЛАН

Пойтахтимиздаги Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси 50 йиллиги номли тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи ҳам москваликларнинг ташаббусига чин дилдан қўшилиб, доҳий В. И. Ленин туғилган куннинг 112 йиллиги муносабати билан ўтказиладиган коммунистик шанбаликка бир жон, бир тан бўлиб чиқиш учун катта тайёргарлик кўрмоқда.

Корхонанинг барча бригадалари шанбалик куни бажариладиган ишларнинг шахсий план ва йўналишларини тузиб чиқди.

В. Орипова бошлиқ коммунистик меҳнат бригадаси коллективи шанбаликни юксак ташаббускорлик ва кўтаринкилик руҳида ўтказишга қарор қилди. Чеварлар шанбалик куни 270 та ўрнига 300 та хушбичим ва юқори сифатли эркаклар шими тайёрлаб беришга ва шу кунги иш ҳақини ўн биринчи беш йиллик фондига ўтказишга қарор қилдилар.

ПЕШҚАДАМЛАРГА ТЕНГЛАШИБ

Тошкентдаги «Малика» трикотаж бирлашмасининг донгдор йигирувчиси М. Қодирова ленинча коммунистик шанбаликда нормада белгиланган икки станок ўрнига бирданига беш станокда ишлайди. У шанбалик куни икки сменa топшириғини бажаришга қарор қилди. Унинг дугоналари — тикувчи А. Фросина, тўқувчи Ш. Ҳолмуҳамедова ва бошқа илғор ходимлар ҳам ана шундай мажбуриятлар олдилар.

Бирлашманинг бутун кўп минг кишилик коллективи пешқадамларга тенглашишга аҳд қилди. Трикотажчилар москваликларнинг ташаббусини қизғин қўллаб-қувватлаб, В. И. Ленин туғилган куннинг 112 йиллигини зарбдор меҳнат билан нишонлаш ниятидадир. 17 апрель куни етмиш мингта юқори сифатли буюм ишлаб чиқарилади. 260 минг сўмлик маҳсулот реализация қилинади. Шанбаликда ишлаб топилган маблағни эса беш йиллик фондига ўтказишга қарор қилинди.

Инженер-техник ходимлар ва хизматчиларнинг бир қисми шу куни территорияни ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш билан шуғулланади.

ПОЙТАХТ ҚУРИЛИШЛАРИДА

МУСОБАҚА АСОСИДА

Тошкент шаҳар қурилиш Бош бошқармасининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли 159-қурилиш тресги коллективи қурилиш ишларини олиб бормоқда.

БУГУН

трестининг 61 ҳамда 53-қурилиш бошқармалари коллективи 764 ўринли ётоқхона қурилишида пардоз ишларини бошлади. 61-қурилиш бошқармасининг Виктор Иванович Шарикин бошлиқ бригада қурувчилари социалистик мусобақада пешқадамлик қилмоқдалар. Бу бригаданинг Худойберди Султонов, Геннадий Нехорошов, Зокир Орипов каби сувоқчилари кунлик нормаларини 100—110 процент қилиб адо этишаяпти.

Шунингдек 53-қурилиш бошқармасининг 1-бўёқчилар бригадаси аъзолари ҳам жадал суръатлар билан меҳнат қилишаяпти. Ҳусниддин Сайдалиев бошлиқ бу бригада эса кунлик нормани 2-3 ҳисса ошириб бажаряпти. Бригаданинг Е. Садчекова, А. Шестопалова сингари ишчилари ҳаммага ўрнак бўлмоқдалар.

— Қурилиш бошлангандан буён, — дейди 61-қурилиш бошқармасининг прораби Анормат Таламетов. — 965 минг сўмлик бунёдкорлик ишларини бажардик. Ётоқхона бичосини тез ва соз қуриб. шу ойда фойдаланишга топшириш учун астойдил меҳнат қиляпмиз.

Ҳ. ХУШМАТОВ.

КАСБ ЭГАЛЛАБ БОРИШАДИ

Шоферлик касбини энди Тошкент шаҳар Акмал Икромов районидаги спорт-техника клубида ҳам эгаллаш мумкин. Бу ерда йигитлардан бир юз йигирма киши профессионал ва ҳаваскор шоферлар тайёрлайдиган бўлимда шуғулланиш учун ёзилди. Машғулотларни ўтказиш учун юк ва енгил автомобиллари ажратилди. Назарияни ўрганиш учун зарур қўлланмалар билан жиҳозланган махсус синфлар ташкил қилинди.

(ЎзТАГ).

ОҚШОМ-СУҲБАТЛАРИ

УСТОЗ МЕҲРИ

Ушбу сарлавҳали мақолада қалби дарё, меҳрибон мураббийларнинг ўз шогирдларига муносабати ҳақида, уларнинг ҳаётдан ўз ўринларини тўғри танлаб олиш йўлида кўрсатаётган ғайрат ва шижоатлари ҳақида ҳаётий мисолларда ҳикоя қилинади.

«ИНСОН —ҲАЁТ ГУЛТОЖИ»

Бугун ана шу анкета саволларига Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг Ўлка медицинаси илмий-тадқиқот институти директори, Ленин мукофоти лауреати, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби, Ўзбекистон биохимиклар жамиятининг раиси, Бутуниттифоқ биохимиклар жамияти Президиумининг аъзоси, Бутуниттифоқ эндокринологлар жамиятининг вице-президенти, «Фан ва турмуш» журналининг бош редактори Ёлқин Тўрақуловнинг жавоблари эълон қилинмоқда.

ҲАЛОЛЛИК —ЯХШИ ФАЗИЛАТ

Ушбу мақолада инсоннинг олий безакларидан бири бўлмиш ҳалолликни қадрлаш, унга раҳна тегизмасликка ҳаракат қилиш ҳар бир кишининг инсоний бурчи эканлиги ҳақида сўз боради.

ДУНЁ КЎРКИ

Узоқ сафарга отланганда, ўзга юртларда ўқиб ёки хизмат қилиб юрган чоғларда онажонларимизни бир энлик хатга махтал этиб қўймаяпмизми? Юқоридаги сарлавҳали мақола ана шу ҳақдадир.

ҲАВАСКОРЛИК КОЛЛЕКТИВЛАРИДА

ХАЛҚ ТЕАТРИ ТЎЙИ

БУГУН

СССР 50 йиллиги номли Тошкент трактор заводи маданият саройи қошида фаол ишлаб турган халқ опера театри 25 ёшга тўлди. Шу муносабат билан корхонанинг ўнлаб ишчи ва хизматчилари куни кеча байрам тусида безатилган залга севимли театрлари юбилейини нишонлаш учун тўпландилар.

Халқ театри ўтган давр ичида ўзига хос ижодий тарих йўлини босиб ўтди. У 1957 йилда пойтахтимизнинг медицина хизматчилари клубида тўгарак сифатида кўриниб, ўша йилиёқ ўзининг илк саҳна асарини томошабинларга ҳавола этди. Бу Пушкиннинг «Боғчасарой фонтани» асари бўлиб, Свердлов номли концерт зали саҳнасида муваффақият билан намойиш қилинди ва коллективга катта қувонч — «Халқ оперетта театри» фахрий номини берилишига олиб келди. Коллективга тажрибали санъаткор Аркадий Григорьевич Литин раҳбарлик қилиб, ҳам ижодий репертуар, ҳамда кадрлар масаласига катта эътибор берди. 1972 йилда бу коллектив тракторсозлар маданият саройида ўз фаолиятини бошлади. Ўтган сўнгги ўн йил ичида халқ оперетта театрининг бадиий раҳбари Рудольф Александрович Зюзиннинг ташаббуси билан тракторсозлар эътиборига Анатолий Новиковнинг «Чапаҳай» оперетгаси, Чайковскийнинг «Евгений Онегин», деярли 90 йилдан буён жаҳон театрларида тўхтовсиз намойиш этиб келинаётган машҳур итальян композитори Руджеро Леонкаваллонинг «Масхарабозлар» опералари ҳамда миллий санъатимиз дурдоналаридан «Майсаранинг иши» операси ҳавола этилдики, бу халқ театрининг ижодий пландаги илгари силжиши ва катта ютуғидир.

Юбилей кечасига тўпланганлар халқ театри артистлари билан учрашдилар. Улар ижросида романслар, опералардан дуэтлар тинглаб, ҳаваскорлик маҳоратидан мамнун бўлдилар. Айниқса улар «Евгений Онегин» операсидан Онегин— Виктор Согоминский ва Ленский— коллективнинг собиқ аъзоси, ҳозирда пойтахтимиздаги рус давлат оперетта театри солисти Иосиф Шаламаевлар чиқишини зўр қизиқиш билан кутиб олдилар.

Ғ. РАЗЗОҚОВ.

ТОШКЕНТ-82 XII ХАЛҚАРО ТУРНИР

ФУТБОЛ БАҲОРИ БОШЛАНДИ

КЕЧА ФУТБОЛ БЎЙИЧА XII АНЪАНАВИЙ ХАЛҚАРО ЎСМИРЛАР ТУРНИРИНИНГ ТАНТАНАЛИ ОЧИЛИШ МАРОСИМИ БЎЛДИ.

Тошкентдаги «Старт» стадиони ҳамиша кўркам ва шинам. Шунинг учун ҳам у тошкентликларни ўзига жалб этади. Минглаб ҳамшаҳарларимиз ана шу ердаги кўп сонли спорт секцияларида, саломатлик группаларида шуғулланадилар. Шаҳар миқёсидаги спорт байрами, Ўзбекистон пойтахти анъанавий спартакиадаларининг очилиш маросимлари кўпинча ана шу ерда ўтказилади.

Мана бугун ҳам бу ерда байрам — катта футбол байрами. Тан олиш керак, стадион ходимлари ана шу байрамга яхши тайёргарлик кўришибди. Стадионга яқинлашишингиз билан спорт маршларининг садоларини эшитасиз, баҳор шамоли ранг-баранг байроқларни, табрик сўзлари ёзилган шиорларни ҳилпиратади.

Халқаро турнир тошкентликларда катта қизиқиш уйғотди. 12 минг томошабин сиғадиган минбарларнинг лиқ тўлалиги бунинг гувоҳидир. Томошабинларнинг аксариятини ёшлар ташкил этади. Томошабинлардан бири билан суҳбатлашамиз.

— Мени мазкур турнирларнинг ветеран муҳлиси деса бўлади, — дейди политехника институтининг студенти Б. Исматуллаев. — Мана беш йилдирки, мен ёш футболчиларнинг ўйинларини қизиқиш билан кузатиб келаман. Менга уларнинг жон куйдириб, тажрибали рақибларидан чўчимай ўйнашлари ёқади. Масалан Ўзбекистон командасининг фақат финалда СССР терма командасига учрашувни бой берганлиги ёдимда... Турнир қатнашчиларининг кейинчалик тажрибали мастерлар сафидан ўрин олаётганликлари ҳам диққатга сазовордир.

Мана, фанфара садолари янграйди. Тантанали очилиш маросими бошланади. Майдонга анъанавий XII халқаро ўсмирлар турнирининг қатнашчилари Венгрия, ГДР, Грузия, Польша, Румыния, СССРнинг 1 ва 2, Финляндия, Чехословакия ва Ўзбекистон командалари чиқишади. XII анъанавий халқаро ўсмирлар турнирини ўтказиш бўйича ташкилий комитет раиси Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитетининг секретари М. Ф. Солдатов мусобақа қатнашчиларига қисқа табрик сўзи билан мурожаат қилади. Ёш тошкентликлар футболчиларга баҳор гулларини тақдим этадилар. Мусобақа байроғи кўтарилади, турнир бошланди.

Сўнгра майдонга СССР-1 ва Польша терма командалари чиқдилар. Қизиқарли ўйин 2:0 ҳисобида совет футболчиларининг ғалабаси билан тугади.

Тантанали очилиш маросимидан олдин икки ўйин ўтказилган эди. Мана уларнинг натижалари: Чехословакия—Венгрия —0:0, Ўзбекистон— ГДР — 1:1.

Газетхонларнинг илтимосига биноан 4 ва 6 мартда турнирда ўтказиладиган ўйинлар жадвалини келтирамиз:

4 март. Чехословакия — Ўзбекистон. «Кибрай» стадиони. СССР-2 — Венгрия. «Трактор» стадиони. СССР-1— Финляндия. «ЎзССР беш йиллиги номли» стадион. Руминия—Грузия. «Тўқимачи» стадиони.

6 март. ГДР—Чехословакия. «ЎзССР беш йиллиги номли» стадион. СССР-2— Ўзбекистон. «Кибрай» стадиони. Финляндия—Польша. «Тўқимачи» стадиони. СССР-1— Грузия. «Трактор» стадиони.

Барча учрашувлар соат 16.00 да бошланади.

В. СТУЛИН.

СУРАТЛАРДА: ўтган йилги турнирдан айрим лавҳалар.

Р. Загратдинов фотолари.

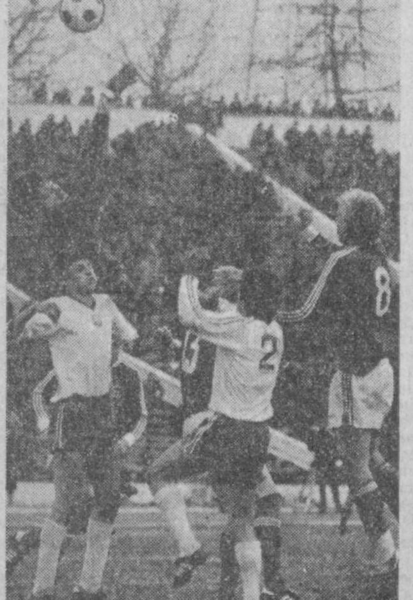

САНЪАТИМИЗ БИЛАН ПАРТИЯГА, ХАЛҚҚА ХИЗМАТ ҚИЛАЙЛИК

Бундан роппа-роса олтмиш йил муқаддам «Туркестанская правда» газетасида қуйидаги лар ёзилган эди: «Хадра майдонида революцион театр томоша кўрсатди. Майдон атрофидаги чойхоналар томоша залига айланди. Тошкентдаги эски шаҳар маҳаллаларининг минглаб аҳолиси «Борис Годунов» тарихий пьесасини, шунингдек бошқа артистлар — бадиий сўз усталари ва хонандаларнинг концерт номерларини зўр қизиқиш билан томоша қилдилар. Улар халқ ҳаёти ва ғарб театрининг классик асарларидан саҳналар намойиш этдилар»... Газетада босилган ушбу сатрлар биринчи ўзбек профессионал театри — республикадаги 39 та давлат театри ва концерт ташкилотларидан бири бўлган Ҳамза номли ўзбек давлат академик драма театрининг спектакли тўғрисида авлодларга ҳикоя қилади.

3 март куни Ҳамза номли театрда актёрлар, режиссёрлар, рассомлар, санъатшунослар Ўзбекистон Театр жамиятининг VI съездига йиғилдилар.

КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Леонид Ильич Брежнев бошчилигидаги КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси баланд руҳ билан съезднинг фахрий президиумига сайланди.

Йиғилганлар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг республика Театр жамияти VI съездига йўллаган табрикномасини самимий кутиб олдилар.

Жамият правлениеси президиумининг раиси С. А. Эшонтўраева ҳисобот доклади қилди.

Ревизия комиссиясининг доклади ва Ўзбекистон Театр жамияти уставига баъзи ўзгартишлар киритиш тўғрисидаги ахборот тингланди.

Съезд иштирокчилари республиканинг бадиий коллективлари КПСС XXVI съезди қарорларига амал қилиб, партия адабиёт ва санъат арбоблари олдига қўяётган юксак талабларга мос спектакллар яратишга интилаётганликларини таъкидладилар.

Бироқ, деб таъкидлашди съездда, театр санъати арбоблари, драматурглар, композиторлар ҳали халқдан қарздор бўлиб қолмоқдалар. Замонамиз қаҳрамони бўлган меҳнаткаш инсон образини яратишга янада зўр эътибор бериш талаб қилинади КПСС Марказий Комитетининг «Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 60 йиллиги тўғрисида»ги қарори бизнинг зиммамизга катта вазифаларни юклайди. Партиявийлик ва халқчиллик руҳи билан суғорилган, Ватанимизнинг ҳозирги куни ва келажагига муносиб асарлар яратишга бутун кучни сарфлаш — Ўзбекистон театр санъати ҳар бир арбобининг бурчидир.

Съезд Ўзбекистон Театр жамияти правлениесининг янги составини сайлади.

Съезд ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари О. У. Салимов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Р. Ҳ. Абдуллаева иштирок этдилар.

* * *

Театр жамияти янги правлениесининг шу куни бўлиб ўтган пленумида правление президиуми сайланди. СССР халқ артисти, СССР Давлат мукофотларининг лауреати Сора Эшонтўраева правление президиумининг раиси қилиб сайланди

(ЎзТАГ).

Меҳнат зафарларимиз—шонли юбилейга

ИМКОНИЯТЛАРНИ ИШГА СОЛИБ

Атрофи тахта панжара билан ўралган янги қурилган беш қаватли бино олдига юк машинаси келиб тўхтади.

— Қани азаматлар, анжомларни туширинглар,— деди қорачадан келган, ўрта бўйли киши машинадан тушаркан.

Янги объектда иш бошлашга шай турган ўн-ўн беш чоғли ёш қурувчилар эпчиллик билан юкларни тушира бошлашди.

— Хуш келибсизлар, —деди бригадирни объект прораби Марат Матёқубов илиқ қарши оларкан. — Бу ерда ҳам жасорат кўрсатасизлар энди. У ёқда ишларни муддатидан бир ой илгари бажарибсизлар. Бу хушхабарни эшитиб хурсанд бўлдик.

— Эстафетани энди сизларга ишониб топширамиз, — дея суҳбатга аралашди бошқа объектга кўчаётган қурувчилардан бири.— Мана бинони суяги тайёр. Унга жон бағишлаш — сизларнинг вазифангиз. Яна ётиб қолманглар тағин... Хўп, бўлмаса, омон бўлинглар, нариги объектда кўришгунча!

Янги қурилиш майдонида биринчи иш куни ана шундай ҳазил-мутойиба ва кўтаринки руҳ билан бошланди. Участка прораби Марат Матёқубов бригада бошлиқларини тўплаб, уларга қилинадиган ишларни тушунтирди.

Ишлар ҳамма бригадаларга тақсимланди. Қурувчилар кўтаринки иштиёқ билан янги объектда фаолият кўрсата бошладилар...

Ҳа, Пардозлаш трестига қарашли 28-қурилиш бошқармасининг бунёдкорлари шу кунларда пойтахтимизнинг Ю. Фучик кўчасида «Подъёмник» заводи ишчиларига атаб қурилаётган турар жой биносини муддатидан олдин фойдаланишга топшириш учун бор куч ва имкониятларини ишга солмоқдалар. Бу муҳташам бинонинг биринчи қавати ва ертўласида янги стоматология поликлиникаси жойлашади.

Қурилиш майдонига яқинлашар экансиз, ишчилар вагончасининг пештоқига «Пардозловчи, пардоз ишлари сенинг ишчи виждонингдир!» деб ёзиб қўйилган алвон шиорга кўзингиз тушади. Бошқарма бунёдкорлари бунга сўзсиз амал қилмоқдалар.

— Лекин бизда яқинда яна бир жанговар шиор пайдо бўлиб қолди,—дейди участка прораби Марат Матёқубов. — Бу «Ишчининг кечаги рекорди—бугунги иш нормаси»дир. Пардозловчиларимиз ҳақиқатан ҳам бугун кечагидан, эртага бугунгидан кўпроқ иш қилишга одатланишган. Мана масалан Содиқ ака бригадасини олайлик. Азамат ишчилар нормадаги 13,5 квадрат метр ўрнига 15-18 квадрат метр жойни сифатли сувоқ қилишга эришаётирлар. Бунинг сири нимада? Сири шундаки, қурувчи ҳозирги кунда топширилган вазифани виждонан уддалашга ҳаракат қилаётир. Токи бошқа қурувчи унинг бугун шошиб чала қолдирган ишини эртага давом эттиришига ҳожат қолмасин.

Марат ака жуда тўғри гапирди. Ишни сифатли бошқариш — уларнинг виждон бурчига айланиб қолган.

КПСС аъзоси, бригадир Содиқ ака Охунжоновнинг қурилишда ишлай бошлаганига мана қарийб 25 йил бўляпти. Шу йиллар мобайнида гўзаллик яратиш иштиёқи билан тошган ажойиб ишчи пойтахтимизнинг ўнлаб ҳашаматли биноларини қурилишида қатнашган.

Ҳозирги кунда уста ишчининг шижоаткор шогирдларидан Абдусобир Абдураҳмонов, Жалил Нурмуҳамедов, Адолат Байрамов, Аркадий Орушанянлар бир беш йилликда икки беш йилик топширигини уддалаш учун ғайрат камарини боғлаб, фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Бу илғор қурувчилар илк бор Содиқ ака раҳбарлигида бунёдкорлик ишларига кўникма ҳосил қилишган.

Аҳил бригада аъзолари бинонинг ички қисмини сувоқ қилиш ишларини барвақт тугаллаб, эндиликда олд томонини жилолашга киришдилар. Айни лайтда уларнинг меҳнат календарида келгуси йилнинг январь ойи бошланган.

Бу ерда зарбдорларча фаолият кўрсатаётган яна бир бригада—шаҳар Советининг депутати Петр Иванович Савчук бошлиқ бўёқчилар бригадасининг қўли гул қурувчилари ҳақида ҳам илиқ гапларни айтиш мумкин. Бригаданинг Николай Фунтиков, Бахтиёр Назаров, Александр Мудрачилов, Зинаида Махшаева каби аъзолари сифатли иш бажариш билан бирга, кунлик нормаларини ҳар доим 1,5-2 ҳисса бажаришга муваффақ бўлмоқдалар.

Умуман олганда, 28-қурилиш бошқармаси Пардозлаш трестида «Энг илғор коллектив» дея ҳурмат билан тилга олинади. Бу бежиз эмас, албатта. Улар зиммаларига юклатилган план-топшириқларини сўзсиз амалга оширишга одатланишган. Улар ўтган йил планини 106,2 процент уддалашиб, трестда биринчи ўринни қўлга киритишга муваффақ бўлишди.

Жонажон Коммунистик партиямизнинг XXVI съезди ҳамда Ўзбекистон Компартиясининг XX съезди иш бошлаган 1981 йилда қучилган зафарлар чакки бўлмади. Бошқарма бўйича 6 та асосий объект муддатидан анча олдин фойдаланишга топширилди. Булар орасида пойтахтимизнинг Қўйлиқ массивида қурилган янги турар-жой бинолари, Чилонзор районидаги 280 ўринга мўлжалланган болалар боғчаси, Тансиқбоев массивидаги 1568 ўқувчини ўз бағрига сиғдирган ўрта мактаб каби иншоотлар бор.

Коллектив улуғвор ўн биринчи беш йилликнинг иккинчи йилида 2 миллион 700 минг сўмлик пардоз ишларини муваффақиятли амалга оширишга қарор қилган.

«СССРнинг 60 йиллигига — 60 зарбдор ҳафталик!» ватанпарварлик ҳаракатига қўшилган бунёдкорлар ҳар бир объектни муддатидан олдин топшириб, шонли юбилей санасига муносиб меҳнат совғалари тайёрламоқдалар.

Шу кунларда ҳар бир қурувчининг асосий диққат-эътибори кам меҳнат ва маблағ сарфлаб, кўпроқ самара берадиган имкониятларни ишга татбиқ қилишга қаратилган.

Ш. МАШАРИПОВ,
«Тошкент оқшоми» жамоатчи мухбири.

«Матбуот» полиграфия ишлаб чиқариш бирлашмасининг офсет босма фабрикаси коллективи ўн биринчи беш йилликнинг биринчи йилини яхши кўрсаткичлар билан якунлади. Корхонада ўтган йили маҳсулот сифатини яхшилаш, меҳнат самарадорлигини ошириш, материал ва маблағларни тежашда дурустгина муваффақиятларга эришилди. Ноширлар коллективи янги йилни ҳам яхши суръатлар билан бошлашди. Корхона йил учун қабул қилган социалистик мажбуриятларда маҳсулот ҳажмини янада кўпайтириш, уларнинг ассортиментини кенгайтириш кўзда тутилган. Ҳозир бу ерда сиёсий мавзулардаги бир туркум рангли плакатлар нашрга тайёрланмоқда. Яқинда улар савдога чиқарилади.

СУРАТДА: (чапдан-ўнгга) ишчан рассом-ретушерлардан Б. Рустамов, Х. Ҳайдаров ва А. Попов ўртоқлар янги плакатларни нашрга тайёрлашмоқда.

М. Нуриддинов фотоси.

Депутатлар ҳақида ҳикоялар

ЭЛ ТАШВИШИДА

Ленин район Советининг депутатлар хонаси ҳамиша гавжум бўлади. Бу ерга халқ депутатлари билан маслаҳатлашиш, ёрдам ва йўл-йўриқлар олиш мақсадида сайловчилар келишади.

— Келинг синглим, хизмат? — Ийманибгина кириб келган аёлни очиқ чеҳра билан кутиб олди Ўзбекистон СССР Олий Совети депутати Насиба Абдуллахаева.

— Опажон, тўрт боланинг онасиман, каттаси мактабга қатнайди. Ишлашга шароитим йўқ. Кичкинтойларимни болалар боғчасига жойлашга ёрдам берсангиз, — илтимос қилди қабулга кирган Мавжуда Маҳмудова.

Н. Абдуллахаева бу аёлни пўлат йўлларда ҳам учратган. Улар бошқарган трамвайлар ёнма-ён ўтганда бир-бирларини кўришар эди. Чунки, улар касбдош— трамвай ҳайдовчилари.

Депутат телефон номерларини терди. Киров район халқ маорифи раҳбарларини М. Маҳмудованинг ноқулай шароити билан таништирди, трамвай ҳайдовчи кадрлар етишмовчилигини уқтирди. Ниҳоят у Мавжудага табассум билан юзланди.

— Синглим кичкинтойларингизга боғчадан ўрин ажратиб беришадиган бўлди. 1-трамвай депосида меҳнат фаолиятингизни давом эттираверинг, — деди Н. Абдуллахаева касбдоши М. Маҳмудовани кузатар экан.

Ишчан трамвай ҳайдовчиси Икромжон Толипов оиласи билан ижарага квартира олиб яшарди. У ҳам квартира олиш масаласида 23- Биринчи Май сайлов округидан Ўзбекистон ССР Олий Советига депутат Насибахон Абдуллахаевага мурожаат қилди. Куни кеча И. Толиповнинг оиласи Сергелидаги тўрт хонали квартирада ҳовли тўйи ўтказди.

Халқ депутати ўз ишхонасида ҳам фаоллик кўрсатмоқда. У электр транспорти шаҳар хўжалигининг асосий тармоқларидан бири ҳисобланишини яхши билади. Чунки саноат корхоналари, қурилиш ташкилотлари ва бошқа муассасаларнинг меҳнаткашлари ўз иш жойларига белгиланган вақтда етиб олишлари, баракали меҳнат қилишлари кўпинча транспортчиларга боғлиқ. Шу сабабли электр транспорти ходимларининг меҳнати пахтакор ва ғаллакор, шахтёр ва металлург, қурувчи ва тўқувчиларнинг меҳнатидан кам эмас.

Насибахон юксак фазилатли, дили покиза, софдил ҳайдовчилардан. Одатдагидек иш куни эди. У Студентлар шаҳарчасида ўзи бошқарадиган 2198-номерли трамвай салонини ораста қилаётиб, тугунча қилиб ўралган рўмолчага кўзи тушди. Рўмолча тугунларини ечди-ю, ҳайрон бўлиб қолди. У хушёр тортиб, пулни санаб кўрди, нақд 600 сўм. Буни қарангки, бироздан кейин диспетчер хонаси ёнида бир мўйсафид трамвай йўлига ташвишланиб тикилиб турибди. Ҳайдовчи бекатга келгач, отахоннинг ёнига келди.

— Отажон нима йўқотдингиз?

—Пул, 600 сўм. Янгийўл шаҳридан келганман. Набирамнинг тўйига совға харид қилмоқчи эдим.

— Мана пулингиз, ҳаммаси жойида. Энди эҳтиёт қилинг.

Топилма эгаси Салоҳитдин ота Насибахоннинг ҳалоллигига қайта-қайта миннатдорчилик билдирарди. Ундан тўйга боришни илтимос қилиб адрес қолдирди.

Насибахоннинг трамвай «штурвал»ига ўтирганига 17 йил бўлди. У шу даврда 800.000 километр йўлни босиб ўтди. Унинг орзуси бу кўрсаткични тезроқ бир миллионга етказиш. У ҳар куни 200 километр масофани «Ўзбексельмаш» заводи билан Студентлар шаҳарчаси орасида ўз ҳисобига ёзмоқда.

Моҳир ҳайдовчи меҳнат эстафетасини Қ. Мусабекова, М. Муталова, Р. Аширбекова сингари моҳир трамвай ҳайдовчиларидан қабул қилиб олган. Бу устозларининг қимматли тажрибаларини яхши ўзлаштирган. Ҳозир у йўловчиларга юксак маданиятли хизмат кўрсатиб, ҳар куни нормадан ташқари 300-400 кишини манзилга элтиб қўймоқда. У корхонада биринчилар қатори «Самарали ва сифатли ишлайлик», «Беш йилликни уч йилда бажарамиз» ташаббусларини қўллаб-қувватлаб чиқди.

Н. Абдуллахаева меҳнат қилаётган шаҳримиздаги 2-трамвай депосининг коллективи СССР ташкил топганлигининг 60 йиллиги шарафига бошланган умумхалқ социалистик мусобақасига қўшилиб, бу йил 40 миллион пассажирга хизмат кўрсатиш мажбуриятини олди. Ҳозир коллектив ана шу юксак маррани ёруғ юз билан эгаллаш иштиёқида ғайрат кўрсатяпти.

Самарали меҳнат қилган, ҳамиша изланган киши доимо камол топади, эл назарига тушади. Насибахон Абдуллахаеванинг меҳнатсеварлиги бунга мисол бўла олади. У III даражали Меҳнат Шуҳрати ордени билан тақдирланган. Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати сифатида самарали фаолият юритяпти. Истиқбол сари шаҳдам қадам ташлаяпти.

Ф. АБДУРАҲИМОВ.

Республика бўйлаб

ЕР ОСТИ ДАРЁСИ ЎЗАНИ

Тошкент областида қурилаётган хўжаликлараро водопроводнинг дастлабки 25 километр узунликдаги турбаси пайвандланди. Бу водопровод бешта район территориясини кесиб ўтиб, 870 та аҳоли пунктини ичимлик суви билан таъминлайди.

Магистрални республика яйлов-мелиоратив қурилиш бирлашмасига қарашли Тошкент механизациялашган кўчма колоннаси бунёд этмоқда. Виктор Лошчинин бошлиқ энг яхши комплекс бригада СССР ташкил этилган куннинг 60 йиллигини муносиб кутиб олишга ҳозирлик кўрмоқда. Муддатидан илгари— қурувчилар кунигача Калинин районидаги «Ўзбекистон» паррандачилик фабрикасига сув етказиб беришга қарор қилинди. Труба ётқизувчилар бригада пудрати методи асосида ишламоқдалар. Улар пахтазорлар ва боғлар орқали ер ости водопроводи ётқизишлари, уни деҳқонлар ҳосил етиштиришларига халақит бермайдиган тарзда монтаж қилишлари керак бўлади. Водопровод участкалари муддатидан анча илгари юксак сифат билан топширилмоқда.

Магистрал Чирчиқ дарёсининг сўл соҳилидан, «Сергели» чорвачилик комплекси яқинидан бошланади. Бу ердаги ботқоқлик жойларда 6 минг куб метр сув кетадиган насос станцияси қуриш, 23 та қудуқ пармалаш мўлжалланади.

Ҳозирнинг ўзидаёқ Чирчиқ дарёси орқали 400 метрли эстакада ўтказилди. Кўприк орқали бўлғуси сув омборини асосий тўғон ва «Ўзбекистон» паррандачилик комплекси посёлкаси билан боғлаган трубопровод ётқизилди. Бу ерда лойиҳа асосида сув тақсимловчи узель қад кўтарди. Сунъий дарёнинг бир тармоғи «Хасково» совхозига, бошқа тармоғи Чинозга томон оқа бошлайди. Водопровод ўзани атрофида тўртта ҳовуз, учта насос станцияси қуриш лойиҳалаштирилди. Шу беш йилликда кўп километрли магистрал тўла қувват билан ишга туширилади.

(ЎзТАГ).

ЯНГИ ТЕХНОЛОГИЯ БИЛАН

Оққўрғон районида кўк-яшил кўкат суспензияси ва «фентиурам» химиявий препарати омихтаси билан ишлов берилиб, туксизлантирилган чигит ҳосил қилинди. Бу иш Ўзбекистон ССР Фанлар академияси микробиология институти олимлари ишлаб чиққан технология асосида бажарилди.

Бултур Оққўрғон районидаги Сегизбоев номли совхозда, Воттинцев номли, Охунбобоев номли колхозларда янги технология самарали чиқди. Шундай омихта билан ишлов берилган чигит экилган далаларда ғўза қийғос униб чиқиб, пахтанинг очилиши 5 кун тезлашди. Гектар бошига 4 центнердан қўшимча ҳосил олинди.

Бу йил Тошкент, Сирдарё областлари хўжаликларида 10 минг гектар майдонга шундай чигит экиш мўлжалланади.

ФОЙДАЛИ ҲАШАРОТЛАР

Ёзёвон районидаги «Ленинизм» колхозида қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши курашда ишлатиладиган энтомофаглар етиштирувчи биолаборатория очилди. Лаборатория коллективи трихограмма етиштиришга киришди. Шу мавсум хўжаликда 200 гектар пахтазорга биометод билан ишлов берилмоқчи.

Энди Фарғона областининг колхоз ва совхозларида 92 биолаборатория ишлаб турибди. Беш йилликнинг иккинчи йилида бу ерда пахтани биологик метод билан ҳимоя қилиш 70 минг гектар ерда—бултургидан қарийб 3,1 ҳисса кўп ерда қўлланади.

(ЎзТАГ).

СССР халқ артисти, СССР Давлат мукофотлари лауреати Сора Эшонтўраева—70 ёшда

ЎЗБЕК САҲНАСИ ФАХРИ

Сора Эшонтўраеванинг бутун ижодий йўли Тошкент билан чамбарчас боғлиқ. Унинг катта санъат даргоҳига йўли ана шу шаҳардан бошланган эди.

...1925 йил. Тошкент вокзали перрони одатдагидек гавжум. Аммо бу ердагиларнинг юз-кўзларидан худди байрамлардагидек ҳаяжонли кайфиятни уқиб олиш қийин эмас. Ўшанда шаҳар ёш социалистик санъат вакилларини Москвага ўқишга кузатаётган эди. Улар орасида мулойим боқишли, қорасоч қиз —Сора Эшонтўраева ҳам бор эди.

У совет саҳна санъатининг В. Э. Мейерхольд, Р. Н. Симонов, Л. Н. Свердлин, И. М. Толчанов сингари таниқли усталари раҳбарлигида саҳна санъати сирларини ўрганди.

Икки йилдан кейин эса ўзбекистонлик ёш санъат аҳллари учун Москвада ташкил этилган театр студиясини битирганлар Тошкентга қайтишади. Улар ҳозирги Ҳамза номли театр труппасини тўлдиришади.

Сора Эшонтўраеванинг саҳна санъатидаги энг дастлабки роллари ҳам ранг-баранглиги билан ажралиб турарди. У К. Гоццининг «Маликаи Турондот» асарида Адельма, К. Гольдонининг «Икки бойга бир малай» асарида Смеральдина, Лопе де Веганинг «Қўзи булоқ» асарида Лауренсия ролларини ижро этиб, томошабинларда катта қизиқиш уйғотганди. Унинг ижодида ўзбек драматурглари асарларида ижро этилган роллар ҳам муҳим аҳамият касб этади. Сора опа Комил Яшиннинг «Икки коммунист» ва «Тор-мор» асарларида Дилбар, «Ёндирамиз» асарида Ўлмас, Зиннат Фатхуллиннинг «Ниқоб йиртилди» асарида Ортиқова ролларини маҳорат билан ижро этганди. Бу ролларда актриса ўз ишининг ҳаққонийлигига чуқур ишонган илғор ўзбек аёли характери қирраларини ёрқин кўрсатишга муваффақ бўлди. У ўша даврда яратган қатор образлари билан хотин-қизларни жамоат ишларига жалб этишга катта ҳисса қўшди.

Бу мавзу — хотин-қизларни озодликка чиқариш учун кураш мавзуси актриса ижодида етакчи ўрин эгаллай борди. Ана шу мавзуни давом эттириб, у 1936 йили Комил Яшиннинг «Номус ва муҳаббат» спектаклидаги илғор колхозчи Онахон образини катта муваффақият билан яратди.

Актрисадаги ҳар томонлама маҳорат классик репертуардаги ролларни ҳам ёрқин гавдалантира олиш имконини берди. У Шекспирнинг «Гамлет» ва «Отелло» трагедияларида Офелия ва Дездемона ролларини катта истеъдод билан яратди. Ҳамзанинг «Бой ила хизматчи» драмасидаги Жамила образи ҳам ўзбек саҳна санъатида Сора опа яратган энг мукаммал ролլардан ҳисобланади. Шунинг учун ҳам бу ролнинг фақатгина миллий саҳна санъатимизда эмас, ҳатто мамлакатимиз саҳна санъатида яратилган энг яхши ролլардан бири деб тан олинганлиги бежиз эмас.

Сора Эшонтўраева талқинидаги Жамила эҳтиросли ва мағрур инсон сифатида Туркистоннинг революциядан илгариги воқелиги ҳаққониятини ўзида жуда теран мужассамлантирган. Шунинг учун ҳам Сора опа ижросидаги Жамила инсон бахти ва адолат учун курашга чорловчи ёрқин образ бўлиб қолди.

Актрисанинг истеъдоди йилдан-йилга такомиллашиб, маҳорат чўққиларини забт этиб борди. У Ҳамид Олимжоннинг «Муқанна»сида Гулойин ролини ижро этиб, яна саҳнада курашчи хотин-қизларнинг ўша давр учун зарур бўлган рамзий образини гавдалантирди.

Сора Эшонтўраева Уйғуннинг «Алишер Навоий» спектаклида яратган Гули образи эса қалбида чексиз нафосат ва теран инсоний туйғулари жўш урган қизнинг кечинмаларини жуда табиий гавдалантира олган. Унинг талқинидаги Нозим Ҳикматнинг «Туркия ҳақида ҳикоялар»даги Хадича, «Жазоир менинг Ватаним»да Айни образлари ҳам ҳали-ҳали томошабинлар эсида. Шу тариқа актриса ижодига интернационал мавзу ҳам кириб келди. Ҳар қандай ҳолатда ҳам халқ ҳаётидан ажралмаслик, ўз бахти учун актив курашчи бўла олиш ғояларини тарғиб қилувчи образлар галереяси унинг ижодида муҳим йўналишни касб этди. Шунинг учун ҳам у:

—Актёрлик бу социологлар севиб айтганидек фақат мутахассислик ёки машғулот тури эмас. Аслида бу ҳаёт тарзи ҳамдир, — деган эди. Ундан агар актриса бўлмаганингизда ким бўлишингиз мумкин эди деб сўраганларида ҳам у шундай жавоб берган:

—Мен фақат актриса бўла оламан.

Бу ўзбек саҳнасининг таниқли устаси ижодий йўлида қийин машаққатлар, изланишлар бўлмади, деган гап эмас. Буларсиз актёр ижодини тасаввур этиш қийин. Мунтазам ўзидан қониқмаслик, ҳар бир ролни илгаригисидан кўра теранроқ яратишга интилиш унда жуда кучли эди. Шунинг учун ҳам у роллар устида ишлаш машаққатини севарди. Буларнинг ҳаммаси Сора Эшонтўраеванинг улкан ижодий йўлини белгилаб берди ва ўзбек совет санъати тараққиётига қўшган катта ҳиссасини таъминлади.

Шу билан бирга Сора Эшонтўраева ҳақиқий санъаткор сифатида ўзининг ҳар бир ишида, вазифасида масъулиятни чуқур ҳис этади. Актриса кейинги йилларда яратган ҳар бир образ, у Ҳамза номли театр саҳнасида ижро этаётган роллар бунинг ёрқин исботидир. Ўлмас Умарбековнинг «Шошма қуёш» асаридаги Санобар Камолова, бундан анча илгари эса Сарвар Азимовнинг «Замон драмаси»даги Ойша образларини Сора Эшонтўраева ана шундай катта масъулият ва маҳорат билан яратганди. 60-йилларнинг охирларида, «Замон драмаси» спектакли устида ишлаш жараёнида Сора Эшонтўраева шундай деб ёзганди: «Ғоявий кураш кескин тус олган ҳозирги даврда муҳим ҳаётий ва ижтимоий жараёнларни бадиий тадқиқ этиш совет актёрини ҳаяжонлантирмаслиги мумкин эмас...»

Ўз ишига ана шундай муносабатда бўлиш, аниқроғи Ойша образини яратишда ана шу принципга амал қилиш Сора Эшонтўраевага ўзини халқ манфаатлари учун курашга ҳар томонлама бағишлаган, илғор миллий интеллигенциянинг ҳақиқий вакили, араб коммунист аёли образини ёрқин гавдалантириш имконини берди. Худди ана шу образда актриса истеъдоди янада ёрқин намоён бўлди. Бу образнинг нақадар ҳаққонийлиги, ҳаётий ва тўлақонли яратилиши Сора Эшонтўраеванинг актёрлик маҳорати янада ошганлиги билан изоҳланади. У ана шу образ талқинида оддий курашчи аёлнинг барча ташвиш ва ўйларини, интилишларини табиий акс эттиришга муваффақ бўлган. Умуман Сора Эшонтўраева яратган образлар чуқур психологизми билан ажралиб туради.

— К. Станиславский томонидан ишлаб чиқилган система, яъни рус театри эришган юксак ютуқлардан бири ўзбек актёрлари ва режиссёрларига саҳна ҳақиқати, ҳаёт ҳақиқатига йўл топишга катта ёрдам берди,—дейди Сора Эшонтўраева.

У ўз устозлари — машҳур Вахтангов номли театр саҳна усталарини, Ҳамза номли академик драма театридаги устозлари, биринчи навбатда Маннон Уйғурни улкан миннатдорчилик билан эслайди. Шу билан бирга у совет актёри деган юксак номдан беҳад фахрланади.

Сора Абдураҳмоновна Эшонтўраева уч маротаба СССР Олий Советига депутат қилиб сайланган, республикамиз халқ ҳокимияти олий органининг кўп марта депутати бўлган. Қирқ йиллик партиявий стажига эга коммунист Сора Эшонтўраева хизматлари икки марта Ватаннинг юксак мукофоти — Ленин ордени, беш марта Меҳнат Қизил Байроқ ордени, «Ҳурмат Белгиси» ва Халқлар дўстлиги орденлари билан тақдирланган.

У Тинчликни ҳимоя қилиш совет комитетининг аъзоси, Тинчлик фонди республика комиссиясининг раиси, Ўзбекистон Театр жамияти правлениесининг раиси сифатида ҳам улкан жамоат ишларини олиб бормоқда.

А. РАҲИМОВ,
Ўзбекистон Театр жамияти ижодий бўлимининг бош консультанти.

СУРАТЛАРДА: СССР халқ артисти, СССР Давлат мукофотлари лауреати Сора Эшонтўраева «Бой ила хизматчи», «Отелло», «Тош меҳмон» ва «Ғариблар» спектаклларида яратган образлар.

К. Ромеев фотолари.

ЖАҲОН ОЙНАСИ

ТАСС МУХБИРЛАРИ ХАБАР БЕРАДИЛАР.

Чет эл маданияти янгиликлари

СОФИЯ. Бу ерда СССР маданият министрлиги билан БХР маданият комитети ўртасида маданият соҳасида 1982 йилда ҳамкорлик қилиш тўғрисида протокол имзоланди.

Икки қардош мамлакат ўртасида маданият ва санъат соҳасида тажриба алмашишни кенгайтириш кўзда тутилади. Улуғ Октябрь Социалистик революциясининг 65 йиллигига, СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигига, Г. Димитров туғилган кунининг 100 йиллигига бағишланган тадбирларни ўтказиш белгилаб қўйилди.

* * *

БЕРЛИН. Герман—Совет дўстлиги жамиятининг ташаббуси билан бу ерда бўлиб ўтган тантанали мажлис атоқли совет ёзувчиси К. А. Федин туғилган куннинг 90 йиллигига бағишланди. Мажлис қатнашчилари совет адабиётини ва бошқа социалистик мамлакатлар адабиётини ривожлантириш учун К. А. Фединнинг ижоди катта роль ўйнаганини уқтириб ўтдилар.

Улар СССР билан ГДР халқлари ўртасидаги ҳар томонлама алоқаларни мустаҳкамлаш ишига ёзувчи катта ҳисса қўшганлигини ҳам таъкидладилар.

* * *

БУХАРЕСТ. Руминиянинг маданий ҳаёти воқеаларга бой. Мамлакатда 82 та халқ ва ишчи театри бор. Бу театрларнинг репертуарида классик ва ҳозирги замон Румыния драматургиясининг асарлари бор. Румыния халқи ва революцион ҳаракат тарихидаги асосий воқеаларга, социалистик қурилиш йилларида мамлакатдаги социал-иқтисодий ўзгартишларга бағишланган адабий-музикали монтажлар ташкил қилиш, поэзия кечалари ўтказиш кўзда тутилган. Шу йилги театр мавсумида ҳаваскор коллективлар 189 га яқин премьера кўрсатдилар. Бузэуда ва Дробета-Турну-Северинда ташкил этилган халқ театрлари, пойтахтдаги 23 август номли ва «Гривица роşие», Констанцадаги кемасозлик корхонасининг ишчи театрлари томошабинларга ғоят манзур бўлмоқда.

* * *

ТОКИО. Япония ёзувчиларидан 450 киши мамлакат адибларининг ядро хавфини жиловлаш тўғрисидаги хитобномаси остига имзо чекдилар. Таниқли ёзувчи Д. Икусима Токиода бўлиб ўтган матбуот конференциясида сўзга чиқиб ана шуни маълум қилди. У барча санъат арбоблари Япония милитаризмининг тикланишига қарши, Японияning АҚШ бутун жаҳон стратегияси доирасига янада жалб этилишига қарши кенг кўламда кураш олиб боришлари лозим, деб таъкидлади. Тинчлик учун кураш— ҳар бир тараққийпарвар санъаткорнинг бурчидир, деди Д. Икусима.

* * *

Японияning энг йирик кинорежиссёрларидан бири Т. Кинугаса Киото шаҳрида вафот этди. У ўзининг узоқ ижодий ҳаёти мобайнида 120 га яқин кинолента яратди. Бу кинофильмларнинг кўпчилиги халқаро фестивалларда олий мукофотларга сазовор бўлди.

ПАХТАКОРЛАРНИНГ БОЙ ТАЖРИБАСИ

ЛУАНДА. Совет мутахассисларининг Ангола қишлоқ меҳнаткашларига ёрдами амалдаги интернационализмдир, деди Ангола Халқ Республикаси қишлоқ хўжалик министрининг ўринбосари Жулио Мораиш Маланже вилоятидаги Какузу давлат хўжалигини бориб кўргач. Хўжалик меҳнаткашлари чигит экишни муваффақиятли равишда ниҳоясига етказдилар.

Ўзбекистондан Анголага келган совет пахтакорлари ўзларининг бой тажрибаларини анголалик дўстлари билан ўртоқлашмоқдалар. Биргаликда куч-ғайрат сарфлаб, пахта етиштиришни механизациялаш технологияси ишлаб чиқилди, пахтанинг янги серҳосил «Тошкент—1» ва «Тошкент—3» навлари жорий этилмоқда.

Сўнгги икки йил мобайнида СССР АХРга ихтисослашган қишлоқ хўжалик машина-механизмлар, шу жумладан тракторлар, пахта териш ва пахта тозалаш машиналарини кўплаб етказиб берди.

Ҳозирги вақтда Ўзбекистонлик пахтакорлар АХРнинг тўртта вилоятида—Уила, Маланже, Шимолий ва Жанубий Кванза вилоятларида меҳнат қилмоқдалар. Ўтган йил қишлоқ хўжалик кампаниясида биргина Какузу давлат хўжалигида ўзбекистонлик пахтакорлар кўмагида уч ярим минг тонна «оқ олтин» етиштирилиб, давлатга топширилди.

АҚЛИНГ БЎЛСА БИРОН НАРСАНИ ЎРГАН, ЎҚУВСИЗ АҚЛ ҚУЙЛАКСИЗ ТАНА ЁИНКИ БЕКИЕФА ОДАМДИР, АХИР ИЛМНИ АҚЛИНГ ЮЗИ ДЕЙИШАДИ-КУ... АҚЛ ЎРГАНМОҚ УЧУН БИРОР СОАТИНГНИ ҲАМ ЗОЕ КЕТКАЗМА, АХИР АҚЛНИ НОДОНДАН ҲАМ ЎРГАНИШ МУМКИН.

ҚОБУС.

Одоб-ахлоқ ҳақида

Оқшом суҳбатлари

№ 33

Оила даврасида

ҲАЛОЛЛИК—ЯХШИ ФАЗИЛАТ

(БЎЛГАН ВОҚЕА)

Тўғрисини айтганда, инсон қанчалик ҳалол ва ҳақгўйлик билан иш тутмасин, уни бу борадаги ёрқин йўлидан туртиб чиқарувчи омил-сабаблар ҳам бўлади.

Ҳалим Раҳматович талабаси Кундузхоннинг отасини қатъий илтимосига биноан уларнинг уйига ташриф буюради. Тузуккина зиёфатдан сўнг, Кундузхоннинг отаси Ҳалим Раҳматовичга «бельгийский пальто» кийгизиб юборади. Фавқулодда, турна қатор тизилишиб турган кўпчиликнинг олдида, табаррук ёшли отахонлар нигоҳида ноқулай аҳволда қолган Ҳалим Раҳматович, кутилмаганда бундай карам-илтифотга эътироз билдириб:

— Бу нимаси, нечук, боиси нима?! — дея олди атрофига аланглаб.

— Домла, Сиз оиламиз учун мўътабарсиз. «Устоз— отадан улуғ» дейишади. Чин кўнгилдан, яхши кунларда кийиб юринг!— деди-да, Кундузхоннинг отаси Ҳалим Раҳматовичнинг курагини ё силаб, ё енгил қоқиб қўйди.

Кунларнинг бирида, Кундузхон домлани студент ва кафедра ходимларидан холи топиб, унга ўз «дардини» баён қилди. Ҳалим Раҳматович анчагача ўйга толиб қолди. Сўнгра олдида хурпайиб ўлтирган талабасига ўта вазминлик билан:

— Қизим, сизга берадиган маслаҳатим шуки, ўша расамади комиссиясининг йўлланмасида кўрсатилган жойда ишлаб келинг. Бу ўзингизга фойдали, қолаверса хайрли иш қилган бўласиз. Ўшандан кейин илмий ишларнинг режасини тузишга ҳаракат қиламиз деган ниятдаман.

— Ҳалим Раҳматович, папам илтимос қилиб юбордилар, жуда бўлмаса, бир амаллаб кафедрангизда лаборант сифатида олиб қолар экансиз.

Ҳалим ака ўз олдида ўлтирган қизнинг қандайдир ғайритабиий салобати бордай ҳис қилди. Яқинларгача домлага ортиқча сўзлар айтишга ботина олмайдиган Кундузхоннинг бурро-бурро сўзлари домлани ҳар томонлама сиқувга олаётган исканжадай туюлар эди. Ҳалим Раҳматовичнинг кўз ўнгида ўқувчисининг отаси пайдо бўлгандай, бугунгина кийиб келган «ўша» пальтога қараб куйди. Шунда Кундузхон гапни қиёмига етказишга ҳаракат қилиб домлага:

— Ҳалим Раҳматович, мабодо бу ишда эътирозингизми ёки қийинчилик содир бўладиган бўлса, папамларнинг ўзлари олдингизга кириб ўтарканлар...

Ҳалим Раҳматович, мана қарийб ўттиз йиллардан бери шу даргоҳнинг ўзида дарс берар, эркинлик билан шу идоранинг нафасига ёлчиб юрар эдилар. Ҳозирги дақиқада домла ўзларини катта хонага сиғмагандай сездилар, нафас бўғилиб кетаётгандай, деразани очиб қўйишга ҳаракат қилдилар. Кундузхон домланинг эътиборини тортмоқчи бўлиб яна бир нарсалар дегандай бўлди. Шунда домла умрида биринчи бор бўлса керак, қалтис, жаҳлга симирилган гап билан қизнинг гапини бўлдилар: «Бас энди, мана сизларнинг омонат пальтоларингиз!» дедилар-да, илгакда осиғлиқ турган пальтони ҳали ўқилмаган бир неча газетани ёзиб унга ихчам қилиб ўраб бердилар...

Ҳалоллик — инсоннинг олий безакларидан бири ҳисобланар экан, унга раҳна тегизмасликка ҳаракат қилинмоғи даркор.

М. НАБИЕВ.

Ишхона— иккинчи уйимиз

УСТОЗ МЕҲРИ

Шомурод ака цехга кириб келганида иш бошланиб кетган эди. Станоклар гувуллар, катта-кичик —ҳамма ўз жойида иш билан банд. Шомурод ака дарров жомакорини кийиб ишга киришди. Қурилишга ёғоч материаллари, айниқса ромлар керак, цех қанчалик зудлик билан ишласа буюртма шунчалик тезроқ бажарилади. Бу ерда унинг шогирдлари ҳам ишлашади. Аввалига кўниколмай юришади-ю бора-бора ўрганиб кетишади. Ҳозир ҳам иккита шогирди диққат билан ишлаяпти. Шомурод ака уларнинг ишини узоқдан кузатиб мамнун жилмайиб қўйди. Анави Валижон деган йигитча ишга келганида ожизгина кўринган эди. Шомурод ака уни дарров чарчаб колса керак деб ўйлаганди. Йўқ, бола чайир экан, ишни тез ўрганиб кетди. Қизиқ, нега Азиз кўринмайди? У каттакон цех бурчагида доим Азиз ишлайдиган жойга синчиклаб қаради. Йўқ, Азиз кўринмас эди.

Тушликка чиқишганида Шомурод ака Азизни Валижондан суриштирди.

— Билмадим, бугун ишга келмади, —деди Валижон елкасини қисиб.

— Йўқ, Азиз ишдан қочадиган йигитча эмасди. Эҳтимол тоби қочиб қолгандир.

У эртасига ҳам ишга келмади. Шомурод ака шогирдининг уйига бир марта борган эди. Ўшанда Азиз биринчи маош олган куни Шомурод ака шогирди билан биргалашиб харид қилган, Азизнинг онаси Муниса опага рўмол олиб боришганди. Ўшанда Муниса опа сўққабош эканини, битта ўғли деб умрини ўтказганини эшитган, бу аёлга хурмати ошган эди. Шу боисдан ҳам Азизни бошқа шогирдларига нисбатан кўпроқ авайлар, ҳар гал маош олганида «пулингни онангга элтиб бер, ўзи режа билан сарфлайди» деб ўргатар эди. Кечга томон унинг хавотири ошди. Ўзи чарчаган бўлса ҳам машинага ўтириб, шогирдиникига йўл олди. Ана, Бешқайрағоч массивидаги таниш кўча, ана ўша таниш пастак эшик.

Шомурод ака эшикни тақиллатиб, бир зум кутиб турди. Кейин яна тақиллатди. Ичкаридан аёл кишининг «кираверинг» деган товуши эшитилди. Шомурод ака ичкарига кирса Муниса опа ҳовли ўртасидаги водопровод тагида идиш юваётган экан. Шомурод ака бир зум ҳижолат чекиб турди-да, ўзини таништирди. Азизни сўради.

— Ия, сизмисиз,— деди Муниса опа саломлашиб.—Азиз энди ишга бормаса керак. Ўқишга кирмоқчи. Қачонгача қипиқ ичида чангитиб юраман деяпти.

Шомурод ака бир лаҳза ўйга толди.

— Ўқишга кирмоқчи бўлса яхши ният қилибди. Лекин ўз ишини шунчалик ёмонлаши чакки, — деди ўйланиб.— Бизда Азизга ўхшаган болаларнинг кўпи ишлайди. Ҳеч қайсиси нолиётгани йўқ.

— Билмадим, —деди Муниса опа иккиланиброқ. — Кўзимнинг оқи-қораси шу бола. Нима қилса ўзи билади. Институтга кирмоқчи экан, райини қайтара олмайман. — Муниса опа негадир яна анча ўйланиб қолди.— Кейинги пайтда боламнинг ўзи ҳам ғалатироқ бўлиб қолди.

Шомурод ака билан Муниса опа яна анча гаплашиб ўтиришди. Бироқ вақт алла-палла бўлиб қолганига қарамай Азиздан дарак бўлмади. Ниҳоят Шомурод ака хайрлашиб чиқиб кетди. Дарвозадан энди чиқаётганида Азизга рўпара келди.

— Ўзингмисан? — деди Шомурод ака Азизнинг кўзига тикилиб. —Ойинг хавотир олиб ўтирибдилар. Шу пайтгача қаёқда юрибсан, ўғлим.

Азиз устозининг юзига бир лаҳза ҳайрон бўлиб қараб турди-да истамайроқ салом берди.

— Ишга бормай қўйдинг? — сўради Шомурод ака ҳаммасини билса ҳам Азизнинг ўзини гапга солгиси келиб.

— Бўлди! — Азиз қайсарлик билан қўл силтади. — Ҳамма институтга киряпти. Мен ҳам бир умр рандa чангаллаб ўтишни хоҳламайман.

Шунда Шомурод ака унинг оғзидан ичкилик ҳиди келаётганини пайқади. Шу тобда йигитчани ортиқча койиб ўтиришнинг ўрни эмасди. Шундай бўлса ҳам Шомурод ака шогирдининг елкасига қоқиб насиҳат қилди.

— Сенинг бошқалардан фарқинг шундаки, онангга суянчиқ бўлишинг керак, — деди вазминлик билан — Ўқишга кирмоқчи бўлсанг ҳеч ким монелик қилмайди. Лекин студент бўладиган одам бунақа юрмаслиги керак.

— Мен қанақа юрган эканман? —Азиз негадир тажанглик билан овозини баландлатди. Шомурод ака яна унинг елкасига қоқди.

— Майли, уйга кира қол. Онанг хавотир олиб ўтирибди.

Уч кундан кейин Азиз бориб ҳужжатларини олиб кетди. Цехдаги ҳамкасблари у билан совуққина хайрлашдилар. Орадан икки ойча ўтгач, Шомурод ака Азизнинг ўқишга кира олмаганини эшитди. Бу хабарни Валижон топиб келди. Шунда Шомурод ака Азизнинг умуман ёмон бола эмаслигини, ҳалол, ҳаракатчан йигитлигини яна эслади. Ўша кундаги юриши бўлса бунинг устига «мулла бекорчи»га айланиб қолса ёмон бўлишини, ўзига ҳам, айниқса онасига ҳам қийин бўлишини билар эди. Ўша куни у яна шогирдининг уйига борди. Бу сафар уни Муниса опа кўзида ёш билан кутиб олди.

— Ўғлим айниб кетяпти, — деди у кўз ёшини артиб. — Тезроқ армияга кета қолса ҳам майли эди. Бу ҳолда ёмон йўлга кириб кетадиганга ўхшайди. Ўзи бир тийин топмайди, ҳар куни мендан 1 сўм талаб қилади.

Ўша куни ҳам Азиз алла-паллагача уйига келмади. Шомурод ака уни кута-кута уйига қайтди. Ҳордиқ куни яна борди. Собиқ шогирди билан узоқ гаплашди. Йўқ, ақл ҳам ўргатмади, насиҳатгўйлик ҳам қилмади. Фақат шу иши яхши эмаслигини тушунтирди. Ишхонасига яна қайтиб бориши кераклигини айтди.

— Уяламан! —деди Азиз қайсарлик билан. —Ўқишга кираман деб кетган эдим. Қай юзим билан қайтиб бораман.

— Ҳалиям ёш боласан! — Шомурод ака мийиғида кулди. — Ўқишга киролмасликнинг нимаси айб? Ҳозир институтга ҳужжат топширган ўнта боладан тўққизтаси киролмайди. Ишхонада сени ким масхара қилади? Бири аканг, бири уканг. Яна бири дўстинг. Қайтиб боришга эмас, мана бундай сандироқлаб юришга уялишинг керак. Бу ҳолда онанг бечорани тамом қиласан-ку.

Устозининг чин дилдан айтган гаплари таъсир қилди. Йўқ, Азиз ўз цехига қайтиб борганида ҳеч ким ундан кулгани йўқ. Худди ҳеч нима бўлмагандек яна биргалашиб ишлаб кетишди. Ўшандан буён ярим йилдан кўпроқ вақт ўтди. Азиз тенгқурлари билан ўйнаб-кулиб ишлаб юрибди. Энди устозининг чизган чизиғидан чиқишни ҳам хаёлига келтирмайди. Устози эса унга бу йил имтиҳонларга жиддийроқ тайёрланишни тайинлаяпти. Азизнинг меҳнатидан ишхонадагилари қанчалик хурсанд бўлса, ўзини тутиши, вазмин йигит бўлиб қолганидан онаси шунчалик қувонади. Азизнинг ўзи бўлса, айниқса устозидан миннатдор.

Ў. ҚОСИМОВ.

Одамлар орасида

Дунё кўрки

Қиш этагини йиғиб, ўлкамизда баҳор тароватн уфуриб турган кезларнинг бирида, кенг ўқув залида группадошларимиз билан ниманидир баҳслашиб турардик. Сайқалхон деган қиз гапга қўшилди:

— Биласизларми, бундай баҳсдан фойда йўқ, яхшиси, табрикномалар ёзамиз, ахир 8 Март яқинлашиб қолди.

Шу ондаёқ ҳаммамизнинг кўз ўнгимизда онажонларимиз, опа-сингилларимиз кўриниб кетди-ю, ҳаммамизга бу таклиф маъқул тушди. Группадошлар табрик хати ёзиш учун бир варақ қоғозга шўнғиб кетгандек, ўқув зали сув сепгандек осойишта бўлиб қолди. Фақат Шафақ ҳеч нарса ёзмасдан биз томонга қараб қўяр, аста-секин юз-кўзларидан ғамгинлик соя ташлаётган эди. Ниҳоят, нимадандир сабри чидамаган Шафақ эшик томон юра бошлаганида, Наргиз шаддодлик қилиб унинг йўлини тўсди:

— Ҳа, сен қаёққа кетаяпсан, онангга табрик хати ёзмайсанми?

Қиз нафис ва нозик қўлларини юзларига пардалар қилиб, нимадандир ўксингандек йиғлаб юборди-ю, эшикдан отилиб чиқиб кетди.

Ҳаммамиз бу воқеадан таъсирланиб, бирбиримизга ҳайрат ила қараб қолдик.

Шафақ табиатан ажойиб қиз эди: у нима демоқчи, ниманидир айтмоққа оғиз жуфтласа, аввало ақл қозонида пишитар, сўнг тилга олар, зинҳор-базинҳор бачкана сўзларни ишлатмас, биров билан баҳслашса, баҳсни жанжалга айлантирмасликка ҳаракат қилиб, ширин ва босиқ оҳангда сўзлар, аммо ўз фикрини аниқ ва ошкора далиллар билан айтар, шунданми, кўпчилик унга ҳавас қиларди.

Шафақ ҳар куни бир четга ўтиб маъноси пинҳон, сарғайиб кетган, увададек тўзғиётган аллақандай бир мактубни ўқир, группадошлар эса унинг бу одатига ўрганиб қолишиб: «Ширин Фарҳодининг мактубини ўқияпти», деб қўйишарди.

Қизиқ, Ўшанда нега Шафақ табрикнома ёзмасдан чиқиб кетди? Йўқ, бунда бир сир бўлса керак!.. Ана шу каби саволлар хаёлимда чарх урарди.

...Ўша куни Шафақ дарсга барвақт келди: Мени кўриб «яхшимисиз», — деди-ю хонадан чиқиб кетди. Орадан ҳеч вақт ўтмай бошқа группадошлар бирин-сирин кириб келишар, ўзгалар нигоҳи тушмаслиги учун авайланган, бирор сония Шафақ қўлидан қўймайдиган, маъноси пинҳон, сарғайиб кетган ўша хат парта устида унутиб қолдирилган эди. Ҳаммамиз бундан огоҳ бўлсак ҳам, аммо олишга журъат этолмай, юракларимиз ҳапқирганча унга тикилиб, сукут сақлаб турардик. Нима бўлди-ю группадошлардан бири —Ўғилой деган қиз парта устидаги хатни олаётиб, қўллари қалтираб кетди, хатни ўқиётиб, сарвдек қомати тўлқинланиб кетди, тўсатдан унинг оҳу кўзларида нимадир йилт-йилт этиб кетди. У хатни авайлаб жойига қўяркан «лоқайд эканмиз», дея кўзларидаги ёш томчиларини яшира олмади.

Оғир сукунатдан гўё хона ўз қаърига тортаётгандек бўлар, юракларнинг бир текисда тўхтовсиз дукуллашлари эшитилаётгандек эди.

Ҳа, Ўғилой айтганидек лоқайд эканмиз. Шафақнинг онаси вафот этган, қиз пинҳона сир сақлаб юрган хат марҳума онасининг охирги мактуби экан.

Сарғайиб кетган, маъноси пинҳон хат барчага аён бўлгач, Шафақ ўқишни ташлаб кетган эди. Ажабо, унга фақат шу сабаб бўлдимикан ёки... бизнинг лоқайдлигимизми?..

Ҳар йил фасллар маликаси баҳор эшик қоқаётган паллада нишонланадиган онажонларимиз, опахонларимиз, сингил-сингилчаларимиз байрами —8 Март арафасида ўша ўқув залидаги воқеа. Шафақхон кўз ўнгимда пайдо бўлади-ю, ўйланиб қоламан: «Ҳозир у нима қилиб юрган экан?..» дейману қалбим титраб, дилим ўртаниб кетади.

Яна хаёлимдан шундай фикр ўтади, узоқ сафарга отланганда, ўзга юртларда ўқиб ёки хизмат қилиб юрган чоқларда онажонларимизни бир энлик хатга маҳтал этиб қўймаяпмизми?

Назаримда, ҳамма курсдошларим шуни ўйлаб хаёлга чўмгандек кўринар, кимдир ўртоғига онасидан мактуб олганини, яна кимдир эса қўлга қалам олиб «Салом, ойижоним» деяётгандек бўлади. Ўйлайман, ўртанаман, онажонларни кўз ўнгимга келтириб яйрайман. Ахир бу дунё онажонларимиз билан кўркли, файзли да!

Н. ХУДОЙҚУЛОВ.

«ИНСОН—ҲАЁТ ГУЛТОЖИ» АНКЕТАСИ

саволларига Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг Ўлка медицинаси илмий-тадқиқот институти директори, Ленин мукофоти лауреати, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби, Ўзбекистон биохимиклар жамиятининг раиси, Бутуниттифоқ биохимиклар жамияти Президиумининг аъзоси, Бутуниттифоқ эндокринологлар жамиятининг вице-президенти, «Фан ва турмуш» журналининг бош редактори Ёлқин ТЎРАҚУЛОВ жавоб беради:

1. Инсонийлик деганда қайси фазилатларни тушунасиз?

2. Қандай одамни ёмон кўрасиз ва нима учун?

3. Умрингиздаги энг бахтиёр дамларни айтсангиз.

4. Эътиқод масаласига қандай қарайсиз?

5. Оилада, фарзандларга муносабатда энг муҳим нарса нима деб ҳисоблайсиз?

6. Бўш вақтингизни қандай ўтказасиз?

1. Мен инсонийлик деганда биринчи навбатда инсониятнинг узоқ тарихида, жуда кўп авлодларнинг кураш билан тўлган драматик ҳаётида, атрофтабиатни ва жамиятни тобора тўла ва чуқур ўрганиш жараёнида шаклланган улуғ ғояларда илҳомланиш, шу ғояларни амалга ошириш учун курашишга доимо тайёр бўлишни, ўзи учун имтиёз кутмасдан жамият учун хизмат қилишни тушунаман. Бу ифода ҳақиқий инсон учун хос бўлган табиий хусусиятларни— юксак ахлоқий сифатларни, ўз вазифасини ҳар қандай лавозимда бўлмасин чин виждонан бажаришни, атрофдаги ҳар бир кимсага яхшилик қилишга интилишни ўзида энг яхши шаклда мужассамлаштирган улуғ шахслар учун тааллуқлидир. Бинобарин ҳақиқий инсон дейилганда инсонийлик белгиларининг онгимизда шаклланишида, ўз ҳаёти билан халқ бахти учун курашда, ўз ишлари билан юксак жасорат намуналари кўрсатган шахсларни, қимматини йўқотмаган, барча даврлар учун ҳам мувофиқ гавҳар сўзлар, иборалар, асарлар қолдириб кетган донишмандларни тушунаман. Инсоният ҳаётий бундай улуғ шахсларга, ажойиб ақл, идрок, жасорат намуналарига бой, ўз онгида яратган афсонавий қаҳрамонларни ҳам шундай юксак фазилатларнинг энг ажойиб кўринишлари билан безатади: Прометей, Спартак, Галилей, Джордано Бруно, Навоий..., янги замонда декабристлар, пролетариат доҳийлари Маркс, Ленин, Париж коммунарлари, профессионал революционерлар, Карл Либкнехт ва Эрнест Тельман, биринчи космонавт — Юрий Гагарин... академик Королев, Курчатов, Келдиш ва ҳоказо. Улуғ шахслар ўзларининг фанда янги соҳаларни очишда эришган ютуқлари, ҳаётнинг кескин даврларида кўрсатган жасоратлари, юксак ақлий, ахлоқий намуналари билангина эмас, балки ўз ишларининг бошқа инсонларга, жамиятга бўлган таъсири туфайли буюк инсондирлар. Одамийлик жамиятида, конкрет вазиятларда, фаолият, ҳаракат иш жараёнида, айниқса ҳал бўлиши қийин драматик пайтларда, конкрет мусбат ва салбий воқеаларда, шундай сифат эгалари бўлган шахсларга нисбатан муносабатларда юзага чиқади ва тарбиявий кучга эга бўлади. Бусиз одамийлик абстракт тушунча бўлиб қолади. Одамийликнинг фазилатлари ҳар кимда вазиятга қараб ҳар хил эсда қолдирган таъсирга, кучга эга. Баъзан камтаринлик, баъзан ўз вақтида қилинган кичкина ёрдам, заиф кишини ноҳақ ҳақоратдан, ҳужумдан сақлашда мардлик кўрсатиш инсонийликнинг табиий кўринишларидир. Ҳал қилувчи пайтларда намоён бўлган инсонийликнинг юксак намуналари онгимизни ҳаяжонга солади, ҳар бир инсон учун илҳом бахш этадиган воқеа бўлиб қалбимизда қолади.

Ёшлар онги, идрокининг шаклланишида бундай намуналарнинг таъсири ҳал қилувчи аҳамиятга эга. Ҳақиқатан ҳам қадимги иборада айтилганидек, ўқитиш билимдон қилади, фақат ўрнаклargина илҳомлантиради. Ҳаётда энг мукаммал намуналарга тенглашишга интилишгина инсонийликнинг юксак фазилатларини тарбияланиш ва ривожланиш гаровидир. Бинобарин улуғ пролетар ёзувчиси М. Горькийнинг «Дунёда инсон бўлиш энг ажойиб лавозимдир», «Инсон оламнинг безаги», машҳур юнон драматурги Софоклнинг «Оламда улуғ нарсалар кўп, аммо одамдан улуғ нарса йўқ» деган иборалари эсга келади.

Инсоннинг жисмоний, ақлий, ахлоқий сиймоси ўз-ўзидан туғилмайди, унинг бутун ҳаёти давомида ривожланади ва бу жараённинг деярли чегараси йўқдир. Бунга ҳозирги замонда инсониятнинг ҳамма соҳаларда ҳам эришган ажойиб муваффақиятлари яққол мисолдир. Инсонийлик қотиб қолган догмалар йиғиндиси ҳам эмас, у динамик хусусият ва унинг кўринишлари ҳар бир шахснинг ҳаётий даврида бойийди; қатъий ишончлар, турғун характер, эгилмас идрок ва юксак ғоялар, катта мақсадлар учун, турмушдаги қийинчиликларни доимий меҳнат ва жасорат билан енгиш туфайли шаклланади ва такомиллашади. Бу шубҳасиз инсонийликнинг энг муҳим фазилатларидандир, «Инсонда ҳақиқий инсон бўлишдан бошқа мақсад бўлиши мумкин эмас», деган ибора ҳар бир шахс учун ҳаётий программа бўлиши мумкин.

Шунинг билан бирга, инсонийликнинг юксак фазилатлари — меҳнатсеварлик, ҳаққоний ва камтарин бўлиб, яхшилик қилишга интилиш, жамиятнинг соф ўзаро ҳурмат ва ишончга асосланган ҳаётини бузадиган, халақит берадиган, қийинлаштирадиган воқеалар ва уларнинг сабабчиларига қарши фаол курашчи бўлишни ҳам тақозо этади. Бу маънода яхшилик қилишга интилиш ҳақиқий инсоний фазилатларнинг энг қимматлигидир. Мен доимо ўзим севадиган энг улуғ композитор Бетховеннинг «Мен яхшилик қилишдан устун келадиган бошқа белгини билмайман» деган ажойиб иборасини эъзозлаб, бу сўзлар унинг ўзи нақадар юксак инсоний фазилат эгаси эканлигини тасдиқлайди деб илҳомланаман.

Яхшилик қилиш ҳақиқий инсоннинг ички талаби, ўз бурчини англашдан келиб чиқади, буни мукофот ёки қандайдир имтиёзни кўзда тутиб қилиш пастлик, у инсонни ҳақорат қилади. Яхшилик қилинишини англашнинг ўзи инсон учун энг юксак мукофотдир.

2. Дунёда яхши одамлар қанча кўп бўлмасин, бахтга қарши ёмон одамлар ҳам жуда кам эмас. Уларнинг айрим намуналарини коллективда учратишимиз ёки маълум шахсларнинг ярамас хатти-ҳаракатлари шаклида эшитамиз ва кўз олдимизга келтирамиз. Мен шахсан лаганбардорларни, аноним хат ёзувчи иғвогарларни, демагогларни, ўз вазифасини виждонан бажармайдиган ишёқмас, текинхўрларни, жамоатдан ўзи учун ҳамма нарсани юлиб олишга ҳаракат қиладиган, лекин жамоат манфаати учун зарур ишдан бош тортадиган муттаҳамларни, амалпараст, карьеристларни, ўз шогирдига хиёнат қилиб, унинг ишини ўзига тортиб олган ва шогирдининг ўсишига тўсқинлик қиладиган «илмий раҳбарларни», ўз ишини бўрттириб бошқаларникини камситишга ҳаракат қилувчи ноинсоф шахсларни ёмон кўраман; ўз амалидан фойдаланиб, бошқалар ҳақидан фойдаланишни одат қилиб олган, ўзидан паст турадиганларга дағал муомала, ҳақорат қилиб, ўзидан баланд турадиганларнинг товонини ялашга тайёр паст шахслардан нафратланаман. Бундай шахслар баландроқ лавозимда бўлса, атрофига ўзига ўхшаш ёрдамчиларни тўплайди, қопиб оладиган секретарь ва шоферни танлайди. Бундай шахсларни ёмон кўриш, улардан нафратланиш сабабини айтиш лозим бўлмаса керак. Уларнинг ишлари, ҳаётий йўллари социалистик ахлоқ принципига мутлақо зид, унга доғ туширади, олдинга боришимизга тўсқинлик қилади, кўп кишиларнинг дилини оғритади, касал қилади.

3. Ҳаётимнинг ҳар бир босқичида жуда кўп ажойиб, соф кишилар билан учрашганман. Уларнинг камтаринлиги, самимийлиги, ўзаро ҳурмати, яхшилик қилишга тайёрлиги жамиятдаги табиий муносабат деб тушунилар, шу туфайли бошқача аҳволни хаёлга келмаслигининг ўзи бахтли ҳаётнинг манбаи эди. Шу муносабатда мен Наманганда иккинчи босқич мактабда яхши муаллимлар қўлида, улар орасида халқдан чиққан нодир ёзувчи Рафиқ Мўминовда ўқиган ва Н. Крупская номли болалар уйида, ўз ишини ихлос билан бажарадиган тажрибали мураббийлар қўлида тарбияланган икки йиллик даврни, Тошкент яқинида машҳур педагог В. Ф. Лубенцов ташкил қилган Луначарский посёлкасидаги тажриба намунавий меҳнат мактаб-интернатида таълим-тарбия олган қисқа вақтни эсдан чиқмайдиган бахтли ойлар деб ҳисоблайман. Сўнгра Тошкент Медицина институтидаги студентлик йилларим, Москвада оламшумул танилган улуғ олим, академик Я. О. Парнас раҳбарлик қилган Биология ва медицина химияси институтида ажойиб илмий муҳитда ўтказилган 1945 — 1947 йиллар мени мутахассис олим сифатида етишувим ва шу сабабли бутун умримда оптимист бўлишим, бахтли ҳаёт кечиришимнинг фундаментини қурди. Ҳақиқатан ҳам ўз касбини яхши билиш ва жамият учун керакли вазифани завқ билан бажариш битмас бахт манбаидир.

1964 йил апрель ойида менга Ленин мукофоти берилиши ҳаётимдаги энг бахтли воқеалардан бўлди. Мен бу хабарни Москвада командировкадалик вақтимда 21 апрель «Известия» газетасида ўқиб чексиз хурсанд бўлдим ва ўзимни энг бахтли киши деб ҳис қилдим. Бу кунгача мукофот берилишини умид билан кутилса ҳам, тўла ишонч йўқ эди. Мен дарҳол Москвадаги домлам, профессор С. Я. Капланскийнинг уйига бордим, у ерда ҳам бир қанча танишлар, унинг оила аъзолари газетани ўқиб, шу воқеани тўлқинланиб муҳокама қилиб туришган экан. Ҳаммалари мени самимий табриклашди, мен ўз адресимга айтилган кўп яхши сўзларни эшитишга муяссар бўлдим. Домламнинг бундай хурсандлигининг гувоҳи бўлиш, менга нисбатан ишончини эшитиш менга ажойиб севги, чин бахт дақиқалари тақдим қилди.

4. Эътиқод инсон учун, айниқса олим учун табиат ва жамият бахш этган юксак фазилатдир. Ҳар соҳада ҳам катта мақсадга эътиқодсиз эришиб бўлмайди. Эътиқод асосида изчиллик билан ишлашни ёшларда тарбиялаш, уларнинг характерини, идрокини мустаҳкам, чуқур бўлишининг заминидир, бу уларни мунтазам меҳнат қилишга ўргатади. Хулласи, мен бу хусусиятни юксак даражада қадрлайман.

5. Идеал маънода тўла ишонч, садоқатлик, меҳрибонлик, фарзандларга тўғри, замонавий тарбия бериб, меҳнатга ўргатиш, уларда актив турмуш позициясини, мустақилликни тарбиялаш.

Буларнинг асоси оилада микроиқлим шахсий намуна деб ҳисоблайман. Лекин бунинг ўзи тўла етарли эмас. Фарзандларнинг ўсиши, ривожланиши, уларнинг онги, дунё қараши, феълатвор, характери, бутун атроф-муҳитнинг яққол кўринадиган ва кўпинча билинмайдиган таъсири остида шаклланади. Бунда оиладан ташқари мактаб, маҳалла, қариндошлар, танишлар, радио-телевидение, ўқиладиган асарлар, кўриладиган кино-театрлар, дўстлар, умуман ҳар хил каналлар орқали етиб келадиган хилма-хил информациянинг ҳиссаси бор. Агар фарзандингизда мустаҳкам идрок, онгли тушунча ва характер тўғри йўналишда бўлса, у турмушда учрайдиган салбий таассуротлар вазни остида синмайди.

Баъзан мен ўз фарзандларимда пайқаган баъзи нуқсонлар, камчиликлар, нотўғри тушунчалар қаердан келиб қолди деб ўйлаб, уларнинг асли сабабини топа олмайман. Аммо тарбияда ҳаётнинг юксак қимматларини тақдирлаш, яхши фазилатларни ҳурмат қилишга ўргатиш, меҳнатни севиш, ўз касбини яхши эгаллашга йўллаш тарбиянинг асоси, бунда камчиликларга, бепарволикка йўл қўйиш кутилмаган натижалар келтириши мумкин.

6. Кўп йиллар мен отпуска ойлари ҳам ишлар эдим, сўнгра саёҳатлар, илмий командировкаларда кўп бўлдим, охирги йилларда курорт-санаторийларда отпускамни оилам билан ўтказадиган бўлдим. Ҳар қандай шароитда ҳам спорт билан шуғулланиш— катта теннис, шахмат ўйнаш энг қизиққан машғулотларим эди. Ҳафтадаги икки дам олиш кунларининг бири асосий Университетнинг биология-тупроқшунослик факультетида иш билан ўтади, якшанба кунининг биринчи ярми ҳам ҳафта давомида тўпланиб, ўқилмай қолган материалларни, журналларни кўздан кечириш, турли хатларга жавоб бериш, китоб ва мақолалар ёзиш, диссертация ва авторефератларни қараш, отзивлар ёзишга сарф бўлади. Шунинг билан бирга ўртоқлар, шогирдлар билан учрашиш, ширин набиралар билан сўзлашиш, бадиий асарлар ўқиш, телевизор программаларини кўриш, баъзан кино-театрга бориш, шаҳардан ташқарига чиқишларга ҳам вақт қолади.

Ҳақиқатан доимо жиддий иш орасида ҳам қисқа муддатли дам олишга вақт топиш мумкин. Ҳозирги кунда кўпинча ўз вақтимизни бошқалар вақтининг беҳуда сарф бўлишини кўрамиз, унга ўрганиб ҳам қолганмиз. Бировни кутиш, бошқаларни кутдириш мен учун энг оғир ҳолат, мени майда сўзлар, хусусан майда масалаларга бағишланган йиғилишлар, мажлислар, серғаплик руҳий ва жисмонан қийнайди. Бу масалаларнинг кўпи иш давомида, оператив ҳал бўлиши зарур, мажлис фақат маъноли гаплар, пишиқ тайёрланган масалалар юзасидан чақирилиши керак. Кўп муҳокама қилинадиган масалалар шу ишга тааллуқли кишилар, мутахассислар иштирокида ҳал қилиниши, унга ҳамманинг таклиф қилиниши керак эмас деб ўйлайман.

Вақтнинг қиммати, у инсоннинг энг қимматбаҳо бойлиги эканлиги ҳақида жуда кўп ажойиб иборалар ва мисоллар бор. Масалан, Н. Крупская «Ўзини ва бошқаларнинг вақтини тежашни билмаслик— бу ҳақиқий маданиятсизлик...», Б. Франклин эса «Ҳаётни севасанми? Унда вақтни йўқотма, чунки ҳаёт вақтдан ташкил қилинган тўқимадир» деган.

Н. Чернишевский айтганидек, «Инсоннинг характери аввало унинг қандай дам олиши унинг учун енгилроқ ва ёқимлироқ эканлигидан билинади». Хуллас, тўғри ва оқилона дам олиш маданият ва тўғри тарбия белгиси деб ҳисоблайман. Шу билан бирга мен агар вақтдан яхши фойдаланилса ҳамма иш учун ҳам, дам олиш учун ҳам вақт топилади деб ҳисоблайман. Шунинг учун ҳар хил шаклда дам олишга ҳам вақт етади.

Турли плакат ва шиорлар билан безатилган Киров районига қарашли 1-Карл Маркс номли маҳалла клуби ҳамиша одамлар билан гавжум. Бу ерда бўш вақтларда телевизор кўриб, радио тинглаш, шахмат ва шашка ўйнаб ҳордиқ чиқариш мумкин. Куни-кеча эса маҳалла клубида Улуғ Ватан уруши ветеранларининг учрашуви бўлиб ўтди.

СУРАТДА: Улуғ Ватан уруши қатнашчилари М. Абдураҳимов О. Эргашев, И. Раҳматов, С. М. Лумев, Ж. Ходиевлар ўзаро суҳбатда.

Ҳ. Мирзакаримов фотоси.

Кўргазма заллари бўйлаб

ХАЛҚ ТАЛАНТЛАРИ

Фаровон ҳаётимизда асосий касбидан ташқари яна бир бошқа касб билан шуғулланувчи кишилар сони тобора кўпаймоқда. Улардан бири адабиётга, бири санъатга, яна бир бошқаси эса рассомчилик касбига меҳр қўйди. Бу ишқибозлар ўз мақсадлари йўлида тинмай изланадилар, бутун бўш вақтларини шу ишга сарф этадилар. Дастлабки муваффақиятсизликлардан чўчимайдиган, ўз устида ихлос билан ишлайдиган кишиларгина орзуларига эришадилар албатта. Шундай кишилардан бири ҳаваскор рассом, шахтер Борис Борисович Голубинскийдир. У рассомчилик санъатига ёшлигидан қизиқди. Ишдан бўш вақтларини рассомчиликка бағишлади. Пенсияга чиққач у ишга астойдил киришиб кетди.

— Мен кўп кўргазмаларда бўлар эдим,—деб эслайди Б. Голубинский, —Профессионал рассомларнинг асарларидаги сюжет, ранг-баранг бўёқлардаги уйғунликни кўрган сарим рассомчиликка бўлган ихлосим ортарди. Бора-бора ўзим ҳам расм чизадиган бўлдим. Лекин дастлабки ишларим муваффақиятли чиқмади. Чунки ҳали менда бу соҳада тажриба етишмасди, бўёқларни ўз ўрнида ишлата билмасдим. Маслаҳат сўраб, тўқимачилар маданият саройи қошида ишлаб турган тасвирий санъат студиясининг бадиий раҳбари Яков Львович Фрумгарцнинг олдига бордим. У илк бор ишларим билан танишар экан, кўнгли тўлмади шекилли, бу борада ҳали узоқ вақт қунт билан ишлашим кераклигини таъкидлади.

Шундан кейин у машҳур рассом Рўзи Чориев билан учрашди. Ундан расм чизиш сирларини ўрганди. Тинимсиз машқлар, мураббийлар маслаҳати ўз самарасини берди. Бир ярим йил давомида Б. Голубинский кўпгина асарлар яратди. Унинг асарларидан 27 таси шу кунларда Ўзбекистон рассомлар союзи кўргазма залида ташкил этилган «Тинчлик, меҳнат, коммунизм» деб номланган республика ҳаваскор рассомлар кўргазмасида намойиш қилинмоқда. Унинг асарларига профессионал рассомлар томонидан берилаётган баҳо бу заҳматкаш рассомни мўйқалам устаси даражасига кўтарилганлигидан далолат беряпти.

Б. Голубинский томонидан яратилган техника фанлари кандидати, машҳур ирригатор И. К. Киселёванинг портрети ҳамда «Икки йўл бошида», «Нафислик» деб номланган портретлар айниқса томошабинлар диққатини ўзига тортмоқда.

Бундан ташқари кўргазмага Фарғона, Андижон, Қашқадарё, Сурхондарё, Сирдарё, Тошкент областлари ва Қорақалпоғистон АССРда яшаб, турли соҳада меҳнат қилаётган кўплаб ишқибоз рассомларнинг асарлари қўйилган. Бу асарлар орасида рангтасвир, графика, ҳайкалтарошлик ва халқ амалий санъатига оид ишлар бор.

Кўргазмада Тошкент шаҳар ва областимиз ҳаваскорлари актив иштирок этишмоқда. Тўқимачилик комбинати маданият саройининг халқ тасвирий санъат студияси қатнашчиси Ю. Димитрев, чирчиқлик ишчи М. Хабибулин, тошкентлик Э. Жеребятников, Э. Йўлдошевлар шулар жумласидандир.

Мана, «Уруш тонги» картинаси. Унинг автори Ғ. Алдашев. Бешик ёнида узоқ-узоқларга боқиб она турибди. Унинг ҳавотирли қиёфаси жонли бўёқларда шундай тасвирланганки, бу картинани синчковлик билан кузатган ҳар қандай томошабин она қалбидаги фарзандга бўлган меҳр ва уруш даҳшатини дарҳол уқиб олади.

Она юртимиз табиатни тасвирловчи «Ўрмонда куз» асари эса ҳаваскор рассом Э. Йўлдошевнинг энг яхши ишларидан бири саналади.

Шунингдек, Р. Ниёзов ва В. Риковларнинг графикага оид асарлари ҳамда Х. Мирзакаримовнинг ҳайкалтарошликка оид «Замондош аёл» портретлари ҳам ўз жозибаси билан томошабинлар диққатини ўзига тортяпти.

Кўргазмада халқ амалий санъатига доир ишлар ҳам анчагина. Улар орасида А. Ғуломов, М. Алимов, Р. Аллоберганловларнинг асарлари бошқалардан ажралиб туради.

Суратларда: ҳаваскор рассом Б. Голубинский томонидан яратилган техника фанлари кандидати, машҳур ирригатор И. К. Киселева портрети ва «Икки йўл бошида» деб номланган асари тасвирланган.

Х. МИРЗАКАРИМОВ фотолари.

• *Ҳар тўғрида*

САЁҲАТ МУВАФФАҚИЯТЛИ ЎТЯПТИ

Японниялик тадқиқотчи ва саёҳатчи Наоми Уэмур фақат ватанида эмас, балки ундан ташқарида ҳам маълум ва машҳурдир. У Эверест ҳамда жаҳондаги энг юксак чўққилар ҳисобланган Жанубий Американинг Аконкагуа, Шимолий Американинг Мак-Кинли, Африканинг Климанжаро ва Европанинг Монблан чўққиларини забт этгандир. Айниқса Амазонка бўйлаб қилинган 6100 километрлик саёҳат Наоми Уэмур учун жуда мароқли бўлди.

Ҳозир японниялик бу тадқиқотчи Антрактиданинг 5140 метрлик Винсон тоғли массивини забт этишга жўнаб кетган. У ҳозиргача Шимолий Япониядаги Хоккайдодан мамлакат жанубидаги Кагосимагача бўлган 3 минг километрлик масофани босиб ўтди. Шу йўлдан минг километри ит қўшилган чаналар ёрдамида босиб ўтилди.

Саёҳатчи бу экспедицияни 1982 йилнинг декабригача туґаллашни ўз олдига мақсад қилиб қўйган. «Агар бу саёҳат муваффақиятли якунланса, —дейди Уэмур журналистлар билан суҳбати охирида, —ҳаётимдаги энг юксак орзуга эришган бўламан».

КУНГАБОҚАРДАН ЁҚИЛҒИ

Энергиянинг янги манбаларини излаб топишда кўпгина мамлакат олимлари ўз диққатларини бир неча бор кунгабоқарга қаратганлар. Бироқ, кунгабоқардан олинадиган ёнилғи жуда қимматга тушиши олимларни бу борада жиддий ўйлашга мажбур этарди. Кўп йиллик изланишлар натижасида яқинда Африка газеталарида кунгабоқардан оддий ва жуда арзон усулда ёнилғи олиш мумкинлиги ҳақидаги хабарлар эълон қилинди.

Ҳозир тадқиқотчилар янги ёнилғи ишлатилгандан кейин дизелда қандай ўзгаришлар юз беришини синчиклаб ўрганишмоқда. Авторлар бу янгилик ҳақида 1982 йилнинг август ойида (АҚШ) Шимолий Докотада ўтказиладиган халқаро энергетика конференциясида аниқ маълумот беришмоқчи бўлиб туришибди.

Редактор ўринбосари С. Б. ЁҚУБОВ.

● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА РЕКЛАМА

ТЕАТР — КИНО

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА— 5/III да Келин лар қўзголони.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 4/IIIда, Хотинимнинг эри, 5/IIIда Ёшликда берган кўнгил.

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 3/IIIда Сокин тонглар, 4/IIIда Гуноҳкор авлиё, 5/IIIда Отасининг қизи.

4 мартда

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«БУЙРУҚ: ЎТ ОЧИЛМАСИН» — Искра (17, 20.00, телефон 39-14-59).

«АМСТЕРДАМДАН КЕЛТИРИЛГАН УЗУК» —Тошкент Советининг 50 йиллиги номли (жуфт соатларда, телефон 78-47-25), Тинчлик (жуфт соатларда, телефон 53-86-07), Ўзбекистон 25 йиллиги номли (тоқ соатларда, телефон 53-65-87).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

13 МАРТДАН БОШЛАБ

ЙИРИК СОВЕТ ИЛЛЮЗИОН АТТРАКЦИОНИНИНГ

ГАСТРОЛЛАРИ

Аттракцион раҳбари —РСФСРда ва Шимолий Осетия АССРда хизмат кўрсатган артист

ЭМИЛЬ КИО

ПРОГРАММАДА СОВЕТ ЦИРКИНИНГ ЕТАКЧИ УСТАЛАРИ ҚАТНАШАДИ.

Томошалар соат 19.30да, шанба ва якшанба кунлари соат 13, 16 ва 19.30 да бошланади.

ОЛДИНДАН БИЛЕТ СОТИШ КАССАСИ ИШЛАМОҚДА.

КОЛЛЕКТИВ БЎЛИБ КЕЛИШ УЧУН ЗАЯВКАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Касса соат 10 дан 20.00 гача ишлайди.

44-33-84 телефони бўйича справкалар олиш мумкин.

СИЗНИНГ БАЙРАМ ЛИБОСИНГИЗ

ХАЛҚАРО ХОТИН-ҚИЗЛАР КУНИ— 8 МАРТ БАЙРАМИ ЯҚИНЛАШИБ КЕЛМОҚДА. БАЙРАМ КУНИ БИЗ СЕВИМЛИ АЁЛЛАРИМИЗНИ, ҚУТЛУҒ АЙЕМ БИЛАН ТАБРИКЛАБ УЛАРГА ГУЛЛАР, СОВҒАЛАР ТАҚДИМ ЭТАМИЗ.

ЗЕБО ҚУЙЛАК —ҲАР ҚАНДАЙ ЁШДАГИ АЁЛ УЧУН ЭНГ ЯХШИ СОВҒА-САЛОМДИР. ХЎШ, ҚАНАҚАСИНИ ТАНЛАШ КЕРАК?

Ҳозирги бичиқ кўп жиҳатдан қирқинчи йиллар модасини эслатади. Елканинг тўғри чизиғи, елкаси ва енги бурмали, реглан турли вариантлари, кўйлакнинг бўксага ёпишиб туриши, сербежамлик, ёки тўғри юбкалилиги моданинг асосий белгиларидир.

Байрам либослари романтик усулда, аёллар қоматига ярашиқли—йирик бурмали, қуюқ бурмали тарзда тикилади.

«ТАШТЕКСТИЛЬШВЕЙТОРГ» МАГАЗИНЛАРИДА СИЗЛАРГА ТАВСИЯ ЭТИЛАЕТГАН АЁЛЛАРНИНГ КИЙИМ-КЕЧАКЛАРИ АНА ШУ ҲОЗИРГИ ЗАМОН ЙЎНАЛИШИДАГИ МОДАГА ЖУДА МОСДИР.

Бу ердан сиз қуйидагиларни харид қилишингиз мумкин: ғоятда ранг-баранг гулли шойи ва синтетик газмоллардан тикилган кўйлаклар; кўйлак-костюмлар; юбка ва блузкалар; сарафанлар.

«ТАШТЕКСТИЛЬШВЕЙТОРГ».

ГУЛЛАР ВА ТАБАССУМЛАР БИЛАН БИРГА...

Бу байрам кунида ҳамма гуллар ва табассумлар, ширин сўз ва эҳтиромлар фақат аёлларга бахшида этилади. Шунинг учун ҳам илк баҳор байрамини худди қуёш нур сочиб тургандек ҳис этамиз.

АНА ШУНДАЙ КУНДА РАФИҚАНГИЗ, ОНАНГИЗ ВА ДУГОНАНГИЗГА НИМА ҲАДЯ ЭТИШ КЕРАК?

МАНА ШУ БАЙРАМОЛДИ САВДОСИ КУНЛАРИ

МАРКАЗИЙ УНИВЕРСАЛ МАГАЗИНИГА ТАШРИФ БУЮРИНГ!

ЦУМНИНГ ҲАММА ҚАВАТЛАРИДА, БЎЛИМ ВА СЕКЦИЯЛАРИДА СОВҒА НАБОРЛАРИ, СУВЕНИРЛАР, ГАЛАНТЕРЕЯ ВА ПАРФЮМЕРИЯ БУЮМЛАРИ БИЛАН САВДО ҚИЛИНМОҚДА.

ЦУМнинг учинчи қаватида аёллар учун ҳамма совға-саломлар мавжуд: тайёр тикувчилик буюмлари—жун ва шойи газмоллардан тикилган кўйлаклар, моделли пойабзал—, баланд, ўрта пошнали туфлилар, сабо, босоножкалар, чарм-галантерея буюмлари —сумкалар, ҳамёнчалар, косметичкалар; трикотаждан—жакетлар, пуловерлар, свитерлар, юбкалар, блузкалар.

Атирлар ва тақинчоқлар—булар ҳар бир аёл учун зарур буюмлардир. Шунинг учун ҳам совға танлаётганингизда парфюмерия ва сувенирлар бўлимига кириб ўтишни унутманг. Агарда аёл киши хушбўйларни ёқтирса, унга «Лесной ландиш», «Желаю счастья» атирларини албатта, сотиб олинг. Бу атирлар нозик ва енгил гул бўйига эга.

«Международний женский день», «Милой женщине», «Однажди», «Голубие купала», «Сюрпризние», «8 Март» атирлари эса нозик дид аёлларимизга хушёқади. Уларнинг бўйи ўткир ёқимли.

Ҳамма аёлларнинг ҳам тақинчоқларни ёқтиришлари сир эмас. Бизнинг кунларимизда унча қимматбаҳо бўлмаган металлардан ясалган буюмлар айниқса кенг довруғ топаяпти. Модали, чиройли, нозик дид билан ишланган заргарлик безаклари аёлларимиз учун ва ёш қизлар учун яхши совға бўла олади.

Сувенирлар секцияларидан сиз тўғноғичлар, кулонлар, исирғалар, билакузуклар, қисқичлар, мунчоқлар харид қилишингиз мумкин.

Агарда совға танлаш учун Сизнинг вақтингиз камлик қилса, ЦУМнинг ҳамма қаватлари савдосида ташкил этилган комплектланган совға наборларини сотиб олишингиз мақсадга мувофиқдир. Парфюмерия совға набори Сизнинг хоҳишингизга кўра комплектлаб берилади.

ЦУМГА МАРҲАМАТ ҚИЛИНГ!

ЦУМ.

БАЙРАМГА ПОЙАБЗАЛЛАР

БАЙРАМОЛДИ КУНЛАРИ ҲАР БИРИМИЗНИНГ ТАШВИШИМИЗ ЎЗИМИЗГА ЕТИБ ОРТАДИ. Меҳмон кутишга ҳозирлик кўриш, либосларни янгилаш ва ҳоказолар. Ана шу ишлар, юмушлар орасида пойабзал ҳақида бош қотиришни ҳам эсдан чиқарманг. Сиз ҳар қанча модада ва замонавий кийинманг, барибир чиройли туфлисиз либосингиз кўнгилдагидек дилга ўтиришмайди!

ЧИРОЙЛИ, БЕЖИРИМ ТУФЛИЛАР БАЙРАМГА ЭНГ ЯХШИ СОВҒАДИР.

ҲУРМАТЛИ ХАРИДОРЛАР!

АГАРДА СИЗ СОВҒА ТАНЛАШДА ҚИЙНАЛСАНГИЗ, АВВАЛАМБОР ТУФЛИ ҲАҚИДА ЎЙЛАГАНИНГИЗ МАЪҚУЛ. АХИР, БИР ЖУФТ МОДАДАГИ ВА БАШАНГ ТУФЛИ ҲЕЧ ҚАЧОН ОРТИҚЧАЛИК ҚИЛМАЙДИ.

Замонавий фасон ва моделдаги, енгил ва бежирим, қулай ва пишиқ пойабзалларни Сиз

«ТАШОБУВЬТОРГ» МАГАЗИНЛАРИДАН ХАРИД ҚИЛИШИНГИЗ МУМКИН

аёлларнинг моделли лакланган, баланд пошнали очиқ қора рангдаги туфлилари;

аёлларнинг лакланган полиуретан тагчармли, қийиқ пошнали туфлилари;

аёлларнинг ёзлик (сабо) турли фасон ва моделлардаги, турли ранглардаги туфлилари;

аёлларнинг ёзлик лакланган полиуретан тагчармли туфлилари;

аёлларнинг моделли, баланд пошнали хром туфлилари.

МАГАЗИНЛАРНИНГ АДРЕСЛАРИНИ МАЪЛУМ ҚИЛАМИЗ:

1— Киров кўчаси, 23-уй.

2 — Кафанов кўчаси, 106-уй.

3—4-турар-жой шаҳарчаси, Лисунов кўчаси, 2-квартал, 47-уй.

4— Т. Шевченко кўчаси, 13«а»-уй.

5 — Жарқўрғон кўчаси, 35-уй.

6— Истиқбол кўчаси, 2-Қўйлиқ.

7 — Новомосковский кўчаси, 17-уй.

9— 2-Сельмаш проезди, 5-уй.

10 —Луначарское марказн.

13— У. Юсупов кўчаси, 119-уй.

15— Навоий кўчаси, шаҳар ярмаркаси.

17— Навоий кўчаси, Марказ— 4, 11-уй.

19— М. Горький проспекти, 2/27-уй.

22— Навоий кўчаси, шаҳар ярмаркаси.

23 —Ш. Руставели кўчаси, 43-уй.

24— Қозиробод массиви, 1-Ўсмир проезди, 15«а»-уй.

26— Халқлар дўстлиги проспекти, 3-уй.

27—1-Қорақамиш массиви 1/4, — Ҳасанов кўчаси, 14-уй.

28— Ш. Руставели кўчаси, 144-уй.

30— Фарҳод шаҳар ярмаркаси.

32—Қатортол кўчаси, Чилонзор, 6-квартал.

33— Навоий кўчаси, янги шаҳар ярмаркаси.

34— Юнусобод массиви, А. Дониш кўчаси, А—1, 55-уй.

«ТАШОБУВЬТОРГ».

«Союзторгреклама» Бутуниттифоқ бирлашмасининг Ўзбекистон агентлиги.

ЗАНГОРИ ЭКРАНДА

4 МАРТ—ПАЙШАНБА

Марказий телевидениенинг «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

18.00 СССР халқларининг V қишки спартакиадасида. Красноярскдан олиб кўрсатилади. 18.30 «Миллионлар ленинча университети». Москва корхоналарининг пропагандистлари билан учрашув. Кўрсатувда академик Д. М. Гвишиани, СССР асбобсозлик, автоматлаштириш воситалари ва бошқариш системалари министрининг ўринбосари К. Б. Арутюнов иштирок этади. 19.00 «Расмларда қуёш акси бор». 19.15 «Дунё воқеалари». 19.30 Воронеж области қўшиқларини Марказий телевидение ва Бутуниттифоқ радиосининг рус қўшиқлари академик хори ижро этади. 20.00 Футбол бўйича кубок эгаларининг кубоги. Чорак финал. «Легия» (Польша)—«Динамо» (Тбилиси). Польшадан олиб кўрсатилади. 21.30 «Время». 22.05 Санъат усталари. «Марецкая ҳақида нималарни биласиз!», Фильм-концерт. 22.30 «Дунё воқеалари».

Марказий телевидениенинг иккинчи программаси

18.30 Янгиликлар 18.45 «Халқаро панорама». 19.15 «РСФСР халқ артисти Г. Васильев куйлайди. Фильм-концерт. 19.30 «Совет Иттифоқига хизмат қиламан!». 20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!». 20.45 «Ҳамдўстлик» телевизион журнали. 21.10 «Экспедиция». Илмий-оммабоп фильм. («Центрнаучфильм»). 21.30 «Время». 22.05 Чет эл фильмлари экрани. «Макс Нниндер компанияси», Бадиий фильм (Франция).

Ўзбекистон телевидениесининг программалари

I

18.00 Кўрсатувлар программаси. 18.05 «Эчки ҳақида», «Қувноқ карусель». Мультфильмлар. 18.30 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Биз—80-йиллар комсомоллари». 19.00 «СССР ташкил топганлигининг 60 йиллигига—60 зарбдор ҳафта». Қўқон тикувчилик фабрикаси. 19.30 «Ахборот» (рус). 19.45 «Серенада», «ШНО». Қисқа метражли бадиий фильмлар. (рус.). 20.30 «Ахборот». 20.50 «Третьяков галереясининг дурдоналари Тошкентда». 21.30 Москва. «Время». 22.05 «Чорвачилик — зарбдор фронт». 22.25 «Тақдиринг қўлингда». Бадиий фильм («Ўзбекфильм»). 23.40 Янгиликлар.

5 МАРТ — ЖУМА

Марказий телевидениенинг «Восток» программаси

18.10 Экранда—кинокомедия. «Қизлар». Бадиий фильм. 19.40 «Дунё воқеалари». 19.55 ХАЛҚАРО ХОТИН-ҚИЗЛАР КУНИ— 8 МАРТГА БАҒИШЛАНГАН ТАНТАНАЛИ ЙИҒИЛИШ ВА КОНЦЕРТ. ССР Иттифоқи Давлат академик Большой театридан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида — «Время». Кўрсатув тугагач — СССР Халқларининг V қишки спартакиадасида.

Марказий телевидениенинг иккинчи программаси

9.00 Эрталабки гимнастика. 9.20 «Бир бош узум». Телевизион ҳужжатли фильм (Орджоникидзе шаҳри, Грозний). 9.35 ва 13.10 «Ҳаёт формуласи». СССР халқ ўқитувчиси Ж. Утуров ҳақида телевизион очерк. 10.05 ва 12.05 Инглиз тили. 10.35 ва 11.35 География. 8-синф. Ғарбий Сибирь районн. 11.05 Ҳунар-техника билим юртларининг ўқувчиларига. Физика. Электр ва магнит майдонларида зарядланган зарралар ҳаракати. 12.40 ва 13.40 География. 5-синф. Атмосфера. 14.10 «Гиляй амакининг ҳаёти ва китоблари». В. А. Гиляровский ҳаёти ва ижоди саҳифалари. 15.05 «Кумуш сув». Илмий-оммабоп фильм (Киев илмий-оммабоп фильмлар студияси). 15.15 Ўқитувчи экрани. Жамиятшунослик. 10-синф. КПСС XXVI съезди қарорлари асосида ҳозирги босқичда партиянинг иқтисодий сиёсати. 15.45 С. Гудзенко поэзияси. 16.20 Янгиликлар.

18.30 Янгиликлар. 18.45 СССР халқларининг V қишки спартакиадасида. Красноярскдан олиб кўрсатилади. 19.30 «Қишлоқ янгиликлари». 20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!». 20.45 И. Штраус. Вальслар. Кўрсатув тугагач — «Время». 22.05 «Оловга таъзим эт». Бадиий фильм.

Ўзбекистон телевидениесининг программалари

I

11.25 Кўрсатувлар программаси. 11.30 Биология. Эволюциянинг асосий йўналишлари (рус). 12.00 «Қишлоқ келинлари». Телефильм. 12.30 Биология. Эволюциянинг асосий йўналишлари. 13.00 Баскетбол бўйича СССР чемпионати. I-лига. Финал. «Университет» (Тошкент) — «Красний котельшик» (Таганрог). Репортаж (ёзиб олинган).

18.00 Кўрсатувлар программаси. 18.05 «Қўрқмас чигиртка», «Кулфат». Мультфильмлар. 18.30 Ўзбекистон комсомолининг XXII съезди олдидан. «Сенинг замондошинг». 19.00 «Уч учрашув» Ҳужжатли фильм. («Ўзбектелефильм»). 19.25 «Ахборот». (рус, ўзб.). 19.55 Москва ХАЛҚАРО ХОТИН-ҚИЗЛАР КУНИ — 8 МАРТГА БАҒИШЛАНГАН ТАНТАНАЛИ ЙИҒИЛИШ ВА КОНЦЕРТ. ССР Иттифоқи Давлат академик Большой театридан олиб кўрсатилади. 21.30 Москва. «Время». 22.05 «Дунё воқеалари». 22.35 «Эртага—премьера». Кинокўрсатув. 23.40 Янгиликлар.

II

18.10 Кўрсатувлар программаси. 18.15 «Халқ ҳунармандлари». «Ҳаёт жилолари» телефильмлар. 18.50 Абитуриентлар учун. Физика. 19.50 «Чопак». Телефильм. 20.00 Янгиликлар. 20.20 Абитуриентлар учун. Она тили. 20.50 «Уссурия қўриқхонаси». Телефильм. 21.00 «Шаҳримиз озода ва кўркам бўлсин» (рус.). 21.30 МТ II.

4 бет. ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» («ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ») — орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент—ГСП, Ленин кўчаси, 41 ТЕЛЕФОНЛАР: секретариат, — 33-57-02, бўлимлар: партия турмуши — 32-63-66: саноат 32-53-83: қурилиш — 32-58-85: шаҳар хўжалиги — 32-57-83 совет қурилиши ва ҳуқуқ — 32-54-19 фан, мактаб ва олий ўқув юртлари 32-53-10: адабиёт ва санъат — 32-56-81 ахборот—33-28-95 спорт ва ҳарбий-ватанпарварлик ишлари — 32-55-32: хатлар — 33-29-70: эълонлар бўлими —33-81-42: нашриёт диспетчери 32-78-94: нашриёт телефон станциясининг навбатчилари — 33-90-50

4 МАРТ, 1982 й. Р— 07104. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. В-2524. Индекс 64691.